

FARAGÓ JÓZSEF

Mi a krisztusi a
kereszténységben?

Lektorálta: Faragó Erika
Technikai munkatárs: Faragó Árpád

TARTALOMJEGYZÉK

Ajánlás	5
Bevezető.....	7
Mit vett át a kereszténység Isten ószövetségi választott népétől?	11
1. <i>A pászka – vagyis a húsvét ünnepe</i>	13
A zsidó pászka	13
Pászka Jézus halálakor.....	14
A húsvét szó eredete	15
Húsvét, mint mozgó ünnep.....	17
Pászka vagy húsvét	19
A húsvét megünneplése	19
A keresztre szegezett kézírás (Kol 2,14-17)	20
Heti szombat vagy ceremóniális szombat.....	23
2. <i>A hetek ünnepe – a pünkösd ünnepe</i>	26
A nyelveken szólás.....	28
3. <i>A sátorok ünnepe</i>	33
A jeruzsálemi és a katolikus templom	34
A ceremóniális törvény.....	35
Mit vett át a kereszténység a pogány vallásokból?	37
1. <i>Honnan veszik át a keresztények a vasárnap ünneplését?</i>	37
Szombatünneplők a századokon át.....	53
2. <i>Honnan veszi át a kereszténység a karácsony ünneplését? ..</i>	65
3. <i>Bibliai eredetű-e a képek és a szobrok készítése, tisztelete és imádata?</i>	69

4. Bibliából ered-e a lélek halhatatlanságának tana?	74
Test, lehelet, lélek.....	74
Ki egyedül a halhatatlan?	76
A halhatatlanság kezdete	77
Beszél-e a Biblia a halál utáni életről?	79
A gyehenna és a pokol.....	82
Honnan ered a lélek halhatatlanságának tana?	83
Testben vagy lélekben?	84
Szertartások, amelyeket Jézus hagyott az újszövetségi egyháza számára.....	87
1. Jézus tanítása a keresztségről a Bibliában	87
2. Jézus tanítása a lábmosás szertartásáról a Bibliában	95
3. Jézus tanítása az úrvacsorai kenyérről és a borról a Bibliában	104
Végkövetkeztetés	109

AJÁNLÁS

Ajánlom a vajdasági Faragó József lelkipásztor könyvét mindazoknak, akik el szeretnék mélyíteni tudásukat a kereszténység zsidó hátterében, valamint a későbbi évszázadokban beszivárgott pogány gyakorlatok kérdésében. A könyv a lelkipásztor szívével képviseli a bibliai igazságokat és arra hívja fel az olvasót, hogy Krisztus-követése őszinte szívvel, odaadóan és biblikusan történjen.

DR. GALLUSZ LÁSZLÓ
egyetemi tanár
Newbold College (Anglia)

Isten iránti hálából, hogy egész életünkben és a hatvankétéves szolgálat ideje alatt „*Mindeddig megsegített minket az Úr*” (1Sám 7,12.), ajánljuk ezt a könyvet barátoknak, testvéreknek és minden Istent kereső embernek.

Legyen ez emlék tőlünk

Faragó József és Judit

BEVEZETŐ

Isten hat nap alatt teremtette az eget, a földet és mindent, ami rajta van. A teremtés hatodik napjának végén ezt olvassuk: *„Látta Isten, hogy minden, amit teremtett, íme, igen jó”* (1Móz 1,31).

Isten teremtői munkája „igen jó volt”. Azonban bejött a bűn, ami megromtotta az ember jellemét és a természet világát is. A bűn olyan gyorsan elterjedt, hogy mintegy ezeröttszáz év elteltével azt olvassuk az emberről: *„Szíve gondolatának minden alkotása szüntelen csak gonosz”* (1Móz 6,5).

A bűn elburjánzása miatt a teremtéstől számítva 1656-ban Isten vízözönnel elpusztított mindent a földön. Csak Noét és családját, a tisztátalan állatokból egy-egy párt, a tisztákból pedig hetet mentett meg a bárkában.

A vízözön után Isten ezt mondta az embernek: *„szaporodjatok és sokasodjatok, töltsétek be a földet”* (1Móz 9,1). Azonban az ember válaszából világosan láthatjuk a bűn okozta romlást. Az ember válasza ez volt: *„Építsünk magunkat várost és tornyot, amelynek teteje az eget érje, és szerezzünk magunknak nevet, hogy el ne széledjünk az egész föld színén”* (1Móz 11,4).

500 évvel a vízözön után Isten látta, hogy már alig van istenfélő ember a földön. Ezért elhívta Ábrahámot, mert benne még megvolt az Isten iránti hűség. Róla ezt olvassuk: *„Hitt az Úrnak és tulajdonították az öneki igazságul”* (1Móz 15,6).

Őt és leszármazottait az igazság megőrzőivé tette. Egyiptomban nemzetté erősödött Izrael. Velük kötött szövetséget és népévé fogadta. Nekik hirdette ki a Sínai-hegyen a Tízparancsolatot, és még számos rendelkezést adott nekik.

Sajnos Izrael népének Isten iránti hűsége igen hullámzó volt. Évszázadokon át hol az egyik, hol a tizedik pogány istent szolgálta és imádta az élő Isten helyett.

Mivel a szép szó nem segített nekik, Isten az ő mindentudásában látta, hogy népe a bálványimádó országban kigyógyul a bálványimádásból. Ezért hetven évre a babiloni fogságba vitette őket. Isten prófétainak a babiloni fogság után egyszer sem kellett figyelmeztetni a népet a bálványimádás ellen, mert abból kigyógyult.

Sátán egy újabb módot talált arra, hogy Isten iránti hűségüket meggyengítse. Számos emberi rendelést hoztak és azokat követték, mivel a hit nélküli istenszolgálatot gyakorolták.

Jézus Krisztus a keresztségétől a haláláig három és fél éves szolgálata alatt arra törekedett, hogy először a tizenkét tanítványt, majd az egész népet megszabadítsa a formaias, hit nélküli istenszolgálattól, és gyakoroltassa velük az igaz Istenhitet és szolgálatot.

A különböző téves tanítások miatt az egész nép, de még a tanítványok is félreértették, vagy egyáltalán nem fogták fel Jézus Krisztus küldetésének igazi jellegét. A tanítványoknak csak Jézus feltámadása után nyílt meg a szemük a lelki dolgok iránt.

A Szentlélek kiárasztásakor mindaz megvilágosodott előttük, ami addig homályos volt számukra. Ezzel alkalmassá váltak Krisztus evangéliumának hirdetésére az egész világon. Ami a Biblia szerint az apostolok életében meg is történt.

Azonban az evangélium világossága idővel fokozatosan halványodott. Pál az efézusiakhoz intézett búcsúbeszédében ezt mondta: *„Mert én tudom azt, hogy az én eltávozásom után jönnek tiközétek gonosz farkasok, kik nem kedveznek a nyájnak.”* (ApCsel 2,29).

Az első század végétől kezdve fokozatosan gyengült az evangélium ereje, mert emberi tanításokkal és szokásokkal hígitották fel azt. Évszázadok során mind több pogány és más, nem Krisztustól származó tanítást fogadott el a keresztény világ. Sajnos a mai napig úgy tanítják, mintha azok Krisztustól erednének, de a valóságban ezeknek a nem Krisztustól származó tanításoknak semmi közük nincs Krisztushoz.

A Bibliában Jézus arról biztosít bennünket, hogy az igazság végül győzni fog: *„És láttam, és íme, egy fehér ló, és a rajta ülőnél íj vala; és adaték néki korona; és kijöve győzve, és hogy győzzön.”* (Jel 6,2). *„Hogy majd Önmaga elébe állítsa dicsőségben az egyházat, úgy hogy azon ne legyen szeplő, vagy sömörgözés, vagy valami afféle; hanem hogy legyen szent és feddhetetlen.”* (Ef 5,27).

Azzal a vágygal készítettem ezt a tanulmányt, hogy a Szentlélek segítségével felismerjük, mi a hitgyakorlatunkban az, ami Krisztustól származik, és mi az, ami az emberektől.

A győzteseknek ezt ígéri Jézus: *„Aki győz, megadom annak, hogy az én királyiszékembe üljön velem, amint én is győztem és ültem az én Atyámmal az ő királyiszékeben.”* (Jel 3,21).

Isten segítsen bennünket, hogy győzzünk és a győzőknek ígért jutalomban részesüljünk.

MIT VETT ÁT A KERESZTÉNYSÉG ISTEN ÓSZÖVETSÉGI VÁLASZTOTT NÉPÉTŐL?

Isten három nagy ünnepet adott az ószövetségi választott népének: *„Minden esztendőben háromszor jelenjen meg közüled minden férfiú az Úrnak, a te Istenednek színe előtt azon a helyen, amelyet kiválaszt; a kovásztalan kenyerek ünnepén, a hetek ünnepén, és a sátorok ünnepén. De üres kézzel senki se jelenjen meg az Úr előtt!”* (5Móz 16,16).

A keresztényeknek is minden évben három nagy ünnepük van: a húsvét, a pünkösd és a karácsony. Tegyük fel a kérdést: a három ünnep közül melyik származik Krisztustól? Ebben a tanulmányban ezekre az izgalmas kérdésekre is választ keresünk a Bibliából.

1. A pászka (húsvét) ünnepe.
2. A hetek (pünkösd) ünnepe.
3. A sátorok ünnepe.

A Bibliában különböző törvényeket olvashatunk. Ott van a Tízparancsolat, Isten örök érvényű törvénye, amit Isten annyira fontos tartott, hogy nem bízta másra, hanem saját ujjával írta két kőtáblára.

Ugyanakkor Mózes könyveiben találkozunk egy másik törvénycsoporttal, az úgynevezett ceremóniális, vagy szertartási törvényekkel is. Ezeknek a törvényeknek a központi elemei a bűnbocsánatra és Jézus áldozatára mutattak előre. Sokban segítenek megérteni, hogyan törli el Isten a bűneinket. Jézus golgotai halálakor érvényét veszítette a földi szentélyszolgálat, és az ezzel kapcsolatos ceremóniális előírások is. Vagyis Jézus betöltötte azt, amit a ceremóniák előre mutattak. Ez azt jelenti, hogy Jézus betöltötte a ceremóniális törvényeket.

Az említett ünnepek ennek a ceremoniális törvénynek a részei. Ezeket az ünnepeket Mózes 3. könyvének 23. fejezetében találjuk. Összesen hét ünnep van és kivétel nélkül mindegyik dátumhoz kötött, és mint olyan, minden évben a hét más napjára esett.

	Ünnep	hó/nap	bibliaszöveg
1.	A pászka ünnepe	01.14.	3Móz 23,5
2.	A kovásztalan kenyerek ünnepe ¹	01.15-21.	3Móz 23,7-8
3.	A zsengekéve meglóbálásának ünnepe	01.16.	3Móz 23,10-11
4.	A hetek, vagy a pünkösöd ünnepe	03.06.	3Móz 23,15
5.	A kürtzengés ünnepe	07.01.	3Móz 23,24-25
6.	Az engesztelés ünnepe	07.10.	3Móz 23,26-32
7.	A sátorok ünnepe ¹	07.15-22.21.	3Móz 23,33-36

Ez a 7 ceremoniális ünnep két részre oszlik. Az első négyet tavaszi ünnepkörnek nevezzük és ezek Jézus első eljövetelkor a zsidó naptár szerint, dátumhoz kötötten teljeseznek. A másik három az őszi ünnepkör, melyek Jézus második eljövetele előtt és eljövetelkor teljeseznek. Ezek is a zsidó naptár szerint, dátumhoz kötötten fognak teljesezni. Részletesebben e könyvben csak azon három ünneppel foglalkozunk, amelyet a mai kereszténységben is megtalálhatunk.

¹ Hét napig tartott

1. A PÁSZKA² – VAGYIS A HÚSVÉT ÜNNEPE

A pászkabarány megölése a választott népet az egyiptomi fogságból való szabadulásra emlékeztette, de ugyanakkor előrevetítette Jézus Krisztus golgotai halálát is. János evangéliuma arról számol be, hogy Jézus is megtartotta ezeket az ünnepeket, hiszen azok a golgotai haláláig érvényesek voltak: *„Közel volt a zsidók páskaünnep, és Jézus felment Jeruzsálembe”* (Jn 2,13) (RÚF). *„Közel volt a pászka, a zsidók ünnepe”* (6,4) (RÚF). Az evangélisták a pászka ünnepét zsidó ünnepként nevezték el. Sehol az újszövetségi Szentírásban nem találunk semmilyen utalást arra, hogy az apostolok a pogányokból lett keresztényeket a ceremoniális ünnepek megünneplésére buzdították volna.

A pászka ünnepét a kereszténységen belül magyarul húsvétnek nevezzük. A különbség azonban nem csak a névben van.

A zsidó pászka

A pászka ünnepének eredete az egyiptomi szabaduláshoz kötődik. Mielőtt Isten kiszabadította Izrael népét az egyiptomi fogságból, tíz csapással sújtotta az országot, de csak az egyiptomiakat, az izraelitákat (Gósen földjét) nem. Az első kilenc csapásnál Izrael népének semmit nem kellett tenni, hogy őket elkerülje a csapás, de a tizedik előtt igen. A tizedik csapás előtt Isten ezt az utasítást adta Izrael népének: *„A bárány ép, hím, egy esztendősen legyen; a juhok közül vagy a kecskék közül vegyétek. És legyen nálatok őrizet alatt e hónap tizennegyedik napjáig, és ölje meg Izrael községének egész gyülekezete estennen. És vegyenek a vérből, és azokban a házakban, a hol azt megeszik, hintsenek a két ajtóféltre és a szemöldökfára. [...] És a vér jelül lesz néktek a házakon, a*

² Magyarul két írásmódja van, pászka és pászka. E könyvben az utóbbi írásmód van használva úgy, hogy a Bibliaidézetek, változatlanok maradnak.

melyekben ti lesztek, s meglátom a vért és elmegyek mellettetek és nem lesz rajtatok a csapás veszedelmeitekre, mikor megverem Egyiptom földét” (2Móz 12,5-7.13). A héber פֶּשַׁח (peszah) szó jelentése „elkerülni,” mivel az öldöklő angyal elkerülte azokat a házakat, ahol az ajtó a megadott módon meg volt jelölve. Amely ajtón az öldöklő angyal meglátta a vért, ott élve maradtak az elsőszülöttek, ahol pedig nem volt a vér, ott minden ember és állat elsőszülöttje meghalt. A pászkabárány megölése Izrael népét az egyiptomi fogságból való szabadulásra emlékeztette, de ugyanakkor előrevetítette Jézus golgotai halálát is. Ahogy a pászkabárány vére megmentette az elsőszülötteket Egyiptomban, úgy Krisztus vére megtisztíthat bennünket bűneinktől.

Erre való emlék volt a pászka ünnepe, amely a zsidó naptár szerint az 1. hó 14. napjának estéjén volt³. Mivel a bibliai napszámítás esztől estéig tart⁴, a 14. nap estéje az előestét jelenti és nem a nappal utáni estét. Abban az évben, amikor Jézust keresztre feszítették, a pászka ünnepe csütörtök naplementétől péntek naplementéig tartott.

Pászka Jézus halálakor

Abban az évben, amikor Jézus meghalt, a héber naptár szerint a pászka ünnepe péntekre esett, ami Jézus golgotai halálát vetítette előre. A Biblia szerint Jézust a nap harmadik órájában feszítették meg (ez volt a reggeli áldozat bemutatásának ideje) és a nap kilencedik órájában halt meg (az esti áldozat idején (Mk 15,25. és 34. verse szerint). A Biblia napóra szerinti időszámítást használ. A mai időszámítás szerint Jézust délelőtt 9 órakor feszítették meg (ez volt a napóra szerint a nap

³ 3Móz 23,5.

⁴ 3Móz 23,32.

harmadik órája) és délután 3 órakor halt meg (ami a nap kilencedik órája volt).

A zsidó ünnepek közül a zsengekéve meglóbalása volt az, ami Jézus feltámadására mutatott előre: „*Szólj Izráel fiainak és mondd meg nékik: Mikor bementek a földre, a melyet én adok néktek, és megaratjátok annak vetését: a ti aratástok zsengekének első kévjét vigyétek a papnak. Az pedig lóbalja meg a kévét az Úr előtt, hogy kedvesen fogadtassék érettetek; a szombat után való napon lóbalja azt meg a pap*” (3Móz 23,10-11).

Ezzel a tudattal érthetjük meg Pál apostol szavait: „*Ámde Krisztus feltámadott a halottak közül, zsengekők lón azoknak, kik elaludtak*” (1Kor 15,20). A zsengekéve meglóbalása Jézus feltámadását vetítette előre. Jézus a harmadnapon való feltámadásával ezt is betöltötte.

A zsengekéve meglóbalása, 1. hó 16-a, vagyis Jézus feltámadása abban az évben vasárnapra esett „*A szombat végén pedig, a hét első napjára virradólag, ...*” Mt 28,1.

A húsvét szó eredete

A Károli Gáspár által fordított magyar Biblia több, mint harmincszor használja a „**húsvét**” szót az ószövetségi héber és az újszövetségi görög szövegben használt „**pászka**” szó helyett. Ez komoly zavart keltett és kelt a magyar Bibliát olvasók között. Néhány példa az ó- és az újszövetségi Szentírásból: „*Mert megtisztultak vala a papok és Léviták: egyetemben mindnyájan tiszták valának, és megölék a **húsvéti** bárányt mindazokért, akik a rabságból megjöttek, és atyjokfiáiért a papokért és önmagokért*” (Ezsd 6,20). „*Ő (Jézus) pedig monda: Menjetek el a városba ama bizonyos emberhez, és ezt mondjátok neki: A Mester üzeni: Az én időm közel van; nálad tartom meg a **húsvétot** tanítványaimmal.*”

*És úgy cselekedének a tanítványok, amint Jézus parancsolta vala nékik; és elkészíték a **húsvéti** bárányt” (Mt 26,18-19). „Tisztítsátok el azért a régi kovászt, hogy legyetek új tészta, amint hogy kovász nélkül valók vagytok; mert hiszen a mi **húsvéti** bárányunk, a Krisztus, megáldoztatott érettünk” (1Kor 5,7). Minden esetben, az eredeti szövegben „a húsvéti” helyett „pászka” áll. ⁵*

⁵ A bibliaszövegek, ahol a Károli Biblia húsvétnek fordítja a pászkat: 2Móz 34,25. – 2Krán 35,1. – 2Krán 35,7. – 2Krán 35,8. – 2Krán 35,9. – Ezsd 6,20. – Mt 26,2. – Mt 26,17. – Mt 26,18. – Mt 26,19. – Mk 14,1. – Mk 14,12. – Mk 14,12. – Mk 14,14. – Mk 14,16. – Lk 2,41. – Lk 22,1. – Lk 22,7. – Lk 22,8. – Lk 22,11. – Lk 22,13. – Lk 22,15. – Jn 2,13. – Jn 2,23. – Jn 6,4. – Jn 11,55. – Jn 11,55. – Jn 12,1. – Jn 13,1. – Jn 18,28. – Jn 18,39. – Jn 19,14. – ApCsel 12,4. – 1Kor 5,7.

A magyar nyelvben a legelterjedtebb fordítás a Károli Gáspár féle Bibliafordítás. Mivel ebben a „pászka” szó helyett „húsvétot” használ, ezért a különböző könyvek fordítói is ezt követték. Így például Ellen G. White angol nyelven írt könyveiben, amelyekben a Bibliát magyarázza, mindenhol a pászka szót használja, amit a fordítók rendszerint „húsvétnek” fordítanak. Jézus életéről az egyik legszebb mű, a „Jézus élete” című könyv is ezt követi: „A zsidók a **húsvét** megtartására készültek Jeruzsálemben, megemlékezve Izrael szabadulásának éjszakájáról, amikor az öldöklő angyal az egyiptomiak otthonait sújtotta. Isten azt akarta, hogy a pászkabárányban Isten Bárányát szemléljék, és a jelkép által elfogadják Őt, aki Önmagát adta a világ életéért. A zsidók azután a jelképet mindennél fontosabbá tették, míg jelentőségét figyelmen kívül hagyták. Nem ismerték meg az Úr testét. Krisztus szavai ugyanazt az igazságot tanították, mint amelyet a **húsvéti** szolgálat jelképezett. Ezt azonban még a mai napig sem vették észre.”⁵

„Jeruzsálemi szállásuk felházának a szobájában Krisztus tanítványaival együtt az asztalnál ült. Azért jöttek össze, hogy megünnepeljék a **húsvétot**. Az Üdvözítő ezt az ünnepet egyedül a tizenkettővel kívánta megtartani. Tudta, hogy eljött az ő órája. Ő maga volt a pászkabárány. Ezt a bárányt **húsvét** napján ették meg. Őt is most kellett feláldozni. Most készült kiinni a harag poharát. Hamarosan meg kellett keresztelkednie a szenvedés keresztségével. Maradt azonban még néhány nyugodt óra számára, és ezeket szeretett tanítványaival kellett eltöltenie.” JÉ 548.

Sok európai nyelvben a héber (peszah) kifejezést vették át: *Pashke* – albánul, *påske* – dánul és norvégül, *påsk* – svédül, *Pâques* – franciául, *Πάσχα* – görögül, *páskar* – izlandul, *Pasqua* – olaszul, *Páscoa* – portugálul, *Paști* – románul, *Пасха* – oroszul, ...). A délszláv nyelvekben a húsvétot úgy mondják, hogy uskrs, ami feltámadást jelent. Van is benne logika, mert Jézus pénteken pászkabarányként halt meg és a hét első napján, vasárnap a zsengekéve meglóbálásának ünnepén támadt fel. A magyar *húsvét* szó azonban (mint az észti *lihavötted*) a hús evéséhez kötődik.

Még a huszadik században is a keresztények nagy része többhetes böjtöt tartott a Jézus halálára való emlékezés ünnepe előtt. Az 1950-es években is farsangtól a Jézus halálára való emlékezés napjáig a mi vidékünkön (a Vajdaságban) nem volt esküvő, lakodalom, bál vagy szórakozás, mert a komoly keresztények ez idő alatt készültek fel a Jézus halálára és feltámadására való megemlékezésre. Ez a nagyböjt ideje volt, amikor sokan nem ettek húst. Emlékszem, gyermekkoromban gyakran szombat délután tartották a templomban a Jézus feltámadásáról való megemlékezést. Ennek mi, gyerekek nagyon örültünk, mert vacsorára ehettünk sonkát, kolbászt és sok más finomságot. Ebből ered a húsvét kifejezés. „A szó arra utal, hogy a nagyböjt elején ‘elhagyott’ húst... a feltámadás napjától újra magukhoz ‘vehetik’ a hívők.”⁶

Húsvét, mint mozgó ünnep

Jézus golgotai halálának dátumát pontosan tudjuk. A héber naptár szerint 1. hó 14-én halt meg Jézus a kereszten. Figyelembe kell azonban venni, hogy a zsidók hold-naptárt használnak, vagyis a

⁶ <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-etimologiai-szotar-F14D3/h-F2416/husvet-F2652/>

hónapok újholdtól újholdig tartanak,⁷ a pászka az általunk használt Gergely-naptár szerint a március vége és április közötti időre tájolható.

A római birodalomban ugyanúgy, mint napjainkban naptárt használtak, ami a nap mozgásához igazodik. Sokáig Julius császár i.e. 45-ben bevezetett Julián-naptára volt használatban, ami nem a hold mozgásához, hanem a nap mozgásához igazítja a naptárt és az év folyamát. Ezt reformálta meg XIII. Gergely pápa 1582-ben, miszerint 10 nap elcsúszást korrigálva javított formában vannak az évek számolva. Inentől kezdve használjuk ma is a Gergely-naptárt.⁸

Mivel a hold-naptár és a nap-naptár minden évben elcsúszik egymástól, egy egységes számításra volt szükség, hogy azok is kiszámíthassák a húsvét ünnepét, akik nem rendelkeznek a zsidó hold-naptárral. A következő kritériumok voltak ismertek:

- A zsidó naptár szerint az 1. hó 14-e tavaszra – március vége és április vége közötti időszakra esik
- Hold-naptár lévén 1. hó 14-e teliholdra esik

A húsvét időpontjának kiszámítási szabályát az első egyetemes niceai zsinat 325-ben a következőképpen határozta meg: A tavaszi napforduló, vagyis március 21. után az első teliholdra következő vasárnap kell tartani Jézus feltámadásának ünnepét.⁹ Így van az, hogy a húsvét minden évben vasárnapra esik, legkorábban március 22-re, legkésőbb április 25-re. A számítás a keleti keresztényeknél más eredményt hozhat, mivel a számításhoz a Julián-naptárt veszik alapul. Így

⁷ <https://mazsihisz.hu/a-zsidosagrol/judaizmus/a-zsinagogai-naptar>

⁸ <https://rubicon.hu/kalendarium/1582-februar-24-a-gergely-naptar-bevezetese>

⁹ <https://lexikon.katolikus.hu/N/niceai%20zsinat.html>

történhet meg, hogy a keleti és nyugati keresztények egyes években együtt, de máskor akár egy hónap eltéréssel is ünnepelhetik a húsvétot.¹⁰

Pászka vagy húsvét

Míg a zsidó pászka ünnepe az egyiptomi kivonulásra emlékeztet, és Jézus kereszthalálát vetíti előre, addig a keresztény ünnepkörben Jézus halálára nagypénteken emlékeznek, húsvétkor pedig a feltámadására. A két ünnep tehát nem ugyanarra az eseményre vonatkozik, és nem ugyanazt célozza meg.

„Mivel tehát a gyermekek testből és vérből valók, ő is hasonlatosképpen részese lett azoknak, hogy a halál által megsemmisítse azt, a kinek hatalma van a halálon, tudniillik az ördögöt” (Zsid 2,14). Jézus halálakor történt meg az, amit Isten még Ádámnak és Évának ígért meg: *„És ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között, és az ő magva között: az neked fejedre tapos, te pedig annak sarkát mardosod” (1Móz 3,15).* Jézus halálával taposott Sátán fejére, győzte le őt, és megadta az engesztelés lehetőségét minden embernek. Így lett ő a pászkabarány.

A húsvét megünneplése

Jézus kereszthaláláról és feltámadásáról bármikor megemlékezhetünk, és a húsvét sem képez kivételt ez alól. Tegyük ezt naponta a

¹⁰ Ferenc pápa 2015 júniusában a lateráni Szent János-bazilikában tartott meditáción bejelentette, hogy a római katolikus egyház kész megváltoztatni a húsvétszámítás módját annak érdekében, hogy a katolikusok húsvétja egybeessen más keresztény vallások húsvétjával. (<https://mandiner.hu/hirek/2015/06/ferenc-papa-kotott-lehet-a-husvet-datuma-hogy-egyszerre-unnepeljenek-a-felekezetek>)

hála és a szeretet lelkületével. Az újszövetségben azonban sehol nem találunk utalást a pászka, vagy a kéve-meglóbálás (húsvét) megünneplésére való felszólításra. Az úgynevezett ceremóniális törvények Jézus haláláig voltak érvényben. Isten a ceremóniális törvényt és a benne foglalt ünnepeket az ószövetségi választott népének adta, amelyek a szentsátorban és a szentsátor körüli szolgálattal együtt az eljövendő valóságra mutattak. Mivel ezek az ünnepek Jézus kereszthaláláig voltak érvényesek, mert akkor teljesedtek be, ezért ezek az ünnepek ránk, keresztényekre nem vonatkoznak és nekünk nem is kell ezeket megtartani.

A keresztre szegezett kézírás (Kol 2,14-17)

„Az által, hogy eltörölte a parancsolatokban ellenünk szóló kézírást, amely ellenünk volt nekünk, és azt eltette az útból, odaszegezte azt a keresztfára” (Kol 2,14). Mit szegezett Jézus Krisztus golgotai halálával a keresztre? Mi az „ellenünk szóló kézírás?”

„Ezt parancsolta Mózes a lévitáknak, akik az Úr szövetségládáját hordozták. Fogjátok ezt a törvénykönyvet, és tegyétek Istenetek, az Úrnak a szövetségládája mellé, hogy ott tanúskodjék ellened” (5Móz 31,25-26).

*„Az Úrnak, a szövetségládája mellé.” A pusztai vándorlás alatt a szentsátor legszentebb részében volt elhelyezve „a szövetség ládája”, ami Isten mennyei trónját jelképezte. Mi volt ebben a ládában? „Nem volt egyéb a ládában, mint csak a két kőtábla, melyeket Mózes a Hóreb-en helyezett bele, mikor az Úr szövetséget kötött az Izrael fiaival, mikor kijöttek Egyiptom földéből” (1Kir 8,9). A Tízparancsolatot tartalmazó két kőtábla „**az Úr szövetségének ládájában**” volt, mert az Isten ujjával írt Tízparancsolat Isten uralmának az alapköve. Ami azonban figyelemre méltó, hogy a ceremóniális*

törvényeket tartalmazó tekercset a lévítáknak „**az Isten szövetségládájához mellé**” kellett tenni. Ez azt jelenti, hogy ami a ládában volt, az örök, mint maga az Isten, ami pedig a ládán kívül volt (a ceremoniális törvények), mulandóak és ideiglenesnek. Vagyis Jézus golgotai haláláig kellett gyakorolniuk a zsidóknak, mert ezeket a törvényeket Isten kizárólag nekik adta emlékeztetőül.

Mi történt a jeruzsálemi templomban, amikor Jézus meghalt a kereszten? „*Jézus pedig ismét nagy fennszóval kiáltván, kiadta lelkét. A templom kárpitja fölétől aljáig ketté hasadt; és a föld megindult, és a kősziklák megrepedeztek*” (Mt 27,50-51). Kit jelképezett a kárpit? „*Mivel tehát, testvéreim, bízhatunk abban, hogy bemehetünk a szentélybe Jézus Krisztus vére által, azon az új és élő úton, amelyet ő nyitott meg előttünk a kárpit, vagyis az ő teste által*” (Zsid 10,19-20) (RÚF). A Biblia szerint a kettéhasadt kárpit Jézus testét jelképezte. A kárpit kettéhasadása azt jelentette, hogy a zsidóknak adott ceremóniákat Jézus a halálával betöltötte és a keresztre szegezte, érvénytelenné tette. Jézus a halálával „*a keresztre szegezte*” (betöltötte) az állatáldozatok jelképét is és a zsidóknak adott ünnepeket is. Ezért nekünk, keresztényeknek nem kell megtartanunk sem a ceremóniákat, sem a ceremoniális törvény által előírt, zsidóknak adott ószövetségi ünnepeket sem.

Kol 2,14-ben „*az ellenünk szóló kézírás*” a ceremoniális törvényre vonatkozik. Honnan tudjuk? A 5Móz 31,26. versben azt olvassuk, hogy kívül, a láda oldalához helyezett tekercset, a ceremoniális törvénykönyvet nevezi a szöveg „*ellened bizonyágul*”. A két szöveg összehasonlításából világos, hogy Jézus a ceremoniális törvényeket érvénytelenítette, azt szegezte a keresztfára, és nem az Isten Tízparancsolatát.

Kiket fegyverezett le Jézus Krisztus a halálával? „*Lefegyverezte a fejedelemségeket és a hatalmasságokat, nyilvánosan megszégyenítette őket és Krisztusban diadalmaskodott rajtuk*” (Kol 2,15). (RÚF)

Kiket nevez a Biblia fejedelemségeknek? *„Nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem a fejedelemségek ellen, a hatalmaságok ellen, ez élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, melyek a magasságban vannak”* (Ef 6,12).

A Biblia Sátánt és a bukott angyalokat nevezi *„fejedelmeknek és hatalmasságoknak”*, mivel Sátán jogtalanul vitte Jézust a keresztre, mert nem hitte, hogy Jézus vállalja a halált, de Ő vállalta. Sátán ezzel a tetteivel leplezte le magát a mennyei angyalok és az egész világegyetem lakói előtt.

Mi volt az árnyék, az Isten ujjával írt Tízparancsolat, amit a lábába kellett tenni, vagy *„az ellenünk szóló kézirat”* – a ceremóniális törvény? *„Senki azért titeket meg ne ítéljen evésért, vagy ivásért, vagy ünnep, vagy újhold, vagy szombatok dolgában: Melyek csak árnyékai a következő dolgoknak, de a valóság a Krisztusé”* (Kol 2,16-17).

Az apostol itt beszél az étel-, italáldozatokról, az újhold ünnepéről és a ceremóniális szombatok megünnepléséről, melyek csak árnyékok voltak. Melyik törvény írja elő ezeket az áldozatokat? Olvassuk el 3Móz 2-6. fejezeteiben a választott népének adott ceremóniális törvényt, amely Jézus golgotai haláláig volt érvényes. Azért szegezte Jézus ezt a törvényt a keresztre, mert kereszthalálával beteljesítette és érvénytelenítette azt. Mivel a választott nép nem fogadta el Jézus Krisztust Messiásnak, ezért ők Jézus halála után is áldozatokat mutattak be és megünnepezték a ceremóniális törvény által előírt ünnepeket is egészen addig, amíg a jeruzsálemi templomot le nem rombolta a római hadsereg Kr.u. 70-ben.

Pál apostol az eredeti szöveg szerint azért említi többes számban a „szombatokat”, mert a héber naptár szerint 7 dátumhoz kötött szombat volt, és azok minden évben a hét más-más napjára estek: 01.15, 01.21, 03.06, 07.01, 07.10, 07.15, és 07.22. Ezt a 7 ceremóniális

szombatot megtaláljuk 3Móz 23,7. 8. 21. 24-25. 27-28. 35. 36. versekben.

Heti szombat vagy ceremoniális szombat

Mi a különbség a hetedik napi szombat és a ceremoniális szombatok között? Mivel a ceremoniális szombatok dátumhoz kötöttek voltak, ezért minden évben a hét másik napjára estek, a heti szombat pedig csak a hét hetedik napjára eshet. Ugyanakkor volt olyan év, hogy a ceremoniális dátumhoz kötött szombat és az Isten által megáldott és megszentelt hetedik nap egy napra esett. A ceremoniális szombatok Jézus haláláig voltak érvényben, mert a ceremoniális törvényt Jézus a halálával a keresztfára szegezett, és érvénytelenné tett. Az Istentől megáldott hetedik napi szombat örökérvényű, mint maga az Isten: *„Uram! **Örökké megmarad** a te igéd a mennyben”* (Zsolt 119,89). Az ószövetségi Szentírás az „ige” szó alatt a Tízparancsolatot érti: *„Kijelenté néktek az ő szövetségét, amelyre nézve utasított titeket **a tíz ige** teljesítésére, és felírta azokat két kőtáblára”* (5Móz 4,13).

A ceremoniális szombaton lehetett bizonyos hétköznapi dolgokat tenni: *„Hét napig egyetek kovásztalan kenyeret; még az első napon takarítsátok el a kovászt házaikból, mert valaki kovászt ejéndik az első naptól fogva a hetedik napig, az olyan lélek irtassék ki Izráelből. Az első napon pedig szent gyűlések legyen és a hetedik napon is szent gyűlések legyen; azokon semmi munkát ne tegyetek, egyedül, csak ami eledelére való minden embernek, **azt el lehet készítenetek**”* (2Móz 12,15-16). Ebből világosan látjuk, hogy az étel elkészítése engedélyezve volt a ceremoniális szombatokon. Ugyanakkor a hetedik napi szombatra az ételt az előző nap kellett elkészíteni. A következő rendelkezésével Isten még a háziasszonyokra is gondolt, hogy a főzéstől is szabadok legyenek: *„Ő pedig monda nékik: Ez az, a mit az Úr mondott: A holnap nyugalom napja, az Úrnak szentelt szombat; amit sütni*

akartok, süssétek meg, és amit főzni akartok, főzzétek meg; ami pedig megmarad, azt mind tegyétek el magatoknak reggelre” (2Móz 16,23).

Erről Isten világos tanítást ad a mannahullással. A hét minden reggelén hullott a manna, de szombaton nem. Hét közben, amit a mannából másnapra hagytak, az megromlott. Amit pedig péntekről szombatra hagytak, az nem. Istennek ezt a rendelkezését 2Móz 16,16-30. verseiben olvashatjuk.

Isten Tízparancsolata és benne a hetedik napi szombat is azért örökérvényű, mert Isten nem csak a hébereknek adta mintegy 2500 évvel a teremtés után. Isten a hetedik napi szombatot, a teremtés hetedik napját megáldotta és megszentelte: *„Mikor pedig elvégezte Isten hetednapon az ő munkáját, amelyet alkotott, megszűnik a hetedik napon minden munkájától, amelyet alkotott. És megáldotta Isten a hetedik napot, és megszentelte azt; mivelhogy azon szűnt meg minden munkájától, melyet teremtve szerzett Isten” (1Móz 2,2-3).*

Már említettük, hogy a Tízparancsolat örök, mint maga az Isten. Vessünk fel még egy kérdést: Létezett-e Isten Tízparancsolata a földünk megteremtése előtt is? Ez további kérdéseket vet fel: Hol kezdődött a bűn és mikor? A föld teremtése előtt vagy után, Édenben vagy a mennyben? A kérdésekre Isten szava, a Biblia adja meg a választ: *„És vette az Úr Isten az embert, és helyezte őt az Éden kertjébe, hogy művelje és őrizze azt” (1Móz 2,15).* Láthatjuk, hogy a bűn már az ember megteremtése előtt megtörtént a mennyben, mert az első emberpárnak nem csak művelnie kellett a kertet, hanem őrizni is valakitől.

A bűn legismertebb definíciója: *„Valaki a bűnt cselekszi, az a törvénytelenséget is cselekszi; a bűn pedig a törvénytelenység” (1Jn 3,4).* Istennek még egy kijelentése erősítse meg bennünk ezt az igazságot: *„Ahol nincsen törvény, ott törvény ellen való cselekedet sincsen” (Róm 4,15).* Ebből azt látjuk, hogy a föld teremtése előtt a mennyben is volt

Istennek törvénye, mert ott kezdődött a törvény elleni lázadás, ami a bűn.

2. A HETEK ÜNNEPE – A PÜNKÖSD ÜNNEPE

A hetek ünnepét (a pünkösdot) is Isten az ószövetségi választott népének adta. Ezt az ünnepet is a ceremoniális törvény írta elő. Az ószövetségben ezt az ünnepet hét hétre tartották a pászka ünnepétől. Az aratás a kéve-meglóbálás ünnepével kezdődött és a hetek ünnepével, vagyis pünkösddel zárult.

„Krisztus mennybemenetele volt a jele annak, hogy követői elnyerik a megígért áldást. Erre várniuk kellett, mielőtt munkájukat elkezdhetnék. Miután Krisztus a feltámadása után a mennyei kaput átlépte, angyalok imádata közben elfoglalta trónját. Midőn a beiktatás ünnepélye véget ért, a Szentlélek bőséggel áradt a tanítványokra, és Krisztus valóban megdicsőítettett azzal a dicsőséggel, amelyet Atyjától öröktől fogva bírt. A Lélek kiárasztása pünkösöd napján a menny üzenete volt arról, hogy a Megváltó ünnepélyes felkenetése megtörtént. Ígérete szerint elküldte a Szentlelket a mennyből annak jeléül, hogy immár, mint pap és király, övé minden hatalom mennyen és földön; és Ő népének Felkentje.”¹¹

Pünkösdkor teljesedtek Jézus szavai, amit közvetlenül mennybemenetele előtt mondott tanítványainak: *„Amikor együtt volt velük, megparancsolta nekik: Ne távozzatok el Jeruzsálemből, hanem várjátok meg az Atya ígését, amelyről hallottatok tőle, hogy János vízzel keresztelt, ti pedig nemsokára Szentlélekkel keresztelkedtek meg”* (Apcsel 1,4-5).

¹¹ Ellen G. White, *Apostolok története*, (Budapest: Advent kiadó 1978), 25.

Pünkösdkor, Jézus mennybemenetele után 10 nappal, a Szentlélek ¹² kiáradt az apostolokra, akik azért kaptak ezen a napon

¹² Egy fontos és sokat vitatott kérdés, hogy a Szentlélek személy-e vagy erő. A Biblia válasza egyértelmű: „De mikor eljön amaz, az igazságnak Lelke, elvezérel majd titeket minden igazságra. Mert nem ő magától szól, hanem azokat szólja, amiket hall, és a bekövetkezendőket megjeleníti néktek. Az engem dicsőít majd, mert az enyémből vesz, és megjeleníti néktek. Mindaz, ami az Atyáé, az enyém: azért mondtám, hogy az enyémből vesz, és megjeleníti néktek” (Jn 16,13-15). Itt Jézus, amikor a Szentlélekről beszél, tizenegyszer cselekvést kifejező szót használ. Az Efézusi levél 4,30. versében pedig ezt mondja: „Meg ne szomorítsátok a Szentlelket”. Erőt nem tudunk megszeméltani, csak személyt.

„Jobb néktek, hogy én elmenjek: mert ha el nem megyek, nem jó el hozzátok a Vigasztaló: ha pedig elmegyek, elküldöm azt ti hozzátok” (Jn 16,7). A Szentlélekről, mint Jézus Krisztus helyetteséről beszél. Személynek csak személy lehet a helyettese. Más szóval, személyt nem helyettesíthet erő. A Biblia a Szentlelket mindenhol személynek nevezi.

Egy Istenben három személy: Atya, Fiú és Szentlélek. Habár a Bibliában sehol nem olvassuk azt a kifejezést, hogy „Szentháromság”, a Biblia írói mégis többször említik a három isteni személyt külön-külön felsorolva, egy egységként:

- Jézus kijelentése a keresztségről: „Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szent Léleknek nevében” (Mt 28,19).

- Jézus keresztségekor: „És Jézus megkeresztelkedvén, azonnal kijöve a vízből; és ímé az egek megnyilatkozának néki, és ő látá az Istennek Lelkét alájönni mintegy galambot és ő reá szállani. És ímé, egy égi hang ezt mondja vala: Ez amaz én szerelmes fiam, akiben én gyönyörködöm” (Mt 3,16-17).

- Az apostoli áldás így hangzik: „Az Úr Jézus Krisztusnak kegyelme, és az Istennek szeretete, és a Szent Léleknek közössége mindnyájatokkal. Ámen” (2Kor 13.13).

- „... az Isten és az Atya és a Krisztus ama titkának megismerésére” (Kol 2,2).

nyelvadományt, hogy más nemzeteknek is hirdethessék a Krisztus evangéliumának, az üdvösségnek, a megmentésnek jó hírét. Pünkösd napján az apostolok érthető nyelven beszéltek, mert a hallgatóik ezt mondták: *„Álmélkodnak pedig mindnyájan és csodálkoznak, mondván egymásnak: Nemde nem Galileusok-e ezek mindnyájan, akik szólnak? Mi módon halljuk hát őket, ki-ki közülünk a saját nyelvén, a melyben születünk?”* (ApCsel 2,7-8).

A nyelveken szólás

A nyelveken szólás azonban nem a Szentlélek kiadásának elsődleges és legfontosabb ismérve. A Szentlélek kiadását huszonegy esetben nem kísérte nyelveken szólás:

1. 1Sám 11,6. Az Úr Lelke Saulra szállt.
2. 2Sám 23,2. – Dávidra – Izrael királyára
3. Mt 3,16. – Jézus keresztsége
4. Lk 1,13-15. – Keresztelő János betelik Szentlélekkel
5. Lk 1,35. – Mária betelik Szentlélekkel

- „Akik ki vannak választva az Atya Isten eleve rendelése szerint, a Lélek megszentelésében, engedelmességre és Jézus Krisztus vérével való meghintésre: kegyelem és békeség adassék néktek bőségesen” (1Pt 1,2).

- „János a hét gyülekezetnek, amely Ázsiában van: Kegyelem néktek és békeség attól, aki van, aki vala és aki eljövendő; és a hét lélektől, amely az ő királyiszéke előtt van, és a Jézus Krisztustól, aki a hű tanúbizonyság, a halottak közül az elsőszülött, és a föld királyainak fejedelme. Annak, aki minket szeretett, és megmosott bennünket a mi bűneinkből az ő vére által” (Jel 1,4-5).

A „nekem van Szentlelkem” kijelentés, vagy „van-e Szentlelked” kérdés ugyanakkor veszélyes. Nem árt ugyanis tisztázni, hogy ki kit birtokol. Ha nekem van Szentlelkem, akkor én rendelkezek vele. Ha viszont én vagyok a Szentléleké, akkor ő rendelkezik velem.

6. Lk 1,41-43. – Erzsébet betelik Szentlélekkel
7. Lk 1,67-68. – Zakariás betelik Szentlélekkel
8. Lk 2,25-27. – Simeon betelik Szentlélekkel
9. Lk 2,36-38. – Anna prófétaasszony
10. Lk 4,1. - Jézus betelik Szentlélekkel
11. Jn 20,19-22. – Jézus a tanítványainak mondja
12. ApCsel 1,16. – Dávid a Szentlélek által
13. ApCsel 4,8. Péter megtelt Szentlélekkel
14. ApCsel 4, 31. – A hívők csoportja
15. ApCsel 6,5. – István betelt Szentlélekkel
16. ApCsel 7, 55. – István betelt Szentlélekkel
17. ApCsel 8,14-17. – Péter és János imádkozott
18. ApCsel 9,17-20. – Pál kapott Szentlelket
19. ApCsel 11,22-24. – Barnabás Szentlélekkel teljes
20. ApCsel 13,9-12. – Pál megtelt Szentlélekkel
21. ApCsel 13,52. – A tanítványok beteltek Szentlélekkel

A Szentlélek kiárasztását csak három esetben kísérte nyelveken szólás:

1. ApCsel 2,1-13. – pünkösdkor az apostolokra
2. ApCsel 10,44-48. – Kornélius háza népére
3. ApCsel 19,6. – Az efézusi keresztényekre

Valami nagyon fontosra tanít bennünket ez az arány. A keresztények egy része úgy gondolja, természetes az, hogy a Szentlélek kiáradásával együtt jár a nyelveken szólás. A fenti idézetek egyértelműen bizonyítják, hogy ez nem így van. Sőt Pál apostol 1Kor 14. fejezetében feltételhez köti a nyelveken szólást a gyülekezetben az istentisztelet alatt. Íme, néhány ige: *„Szeretném ugyan, ha mindnyájan szólódnátok nyelveken, de inkább, hogy prófétálnátok; mert nagyobb a próféta, mint nyelveken szóló, kivévn, ha megmagyarázza, hogy a gyülekezet*

épüljön... Azonképpen ti is, ha érthető nyelven nem beszéltek, mi módon értik meg, amit szóltok? Csak a levegőbe fogtok beszélni... Hálát adok az én Istenemnek, hogy mindnyájatoknál inkább tudok nyelveken szólani. De a gyülekezetben inkább akarok öt szót szólani értelemmel, hogy egyebeket is tanítsak, hogy nem mint tízezer szót nyelveken... Ha valaki nyelveken szól, kettő vagy legfeljebb három legyen, mégpedig egymás után; és egy magyarázza meg: Ha pedig nincsen magyarázó, hallgasson a gyülekezetben; hanem magának szóljon és az Istennek” (1Kor 14,5.9.18-19.27-28).

Csak akkor lehet idegen nyelveken szólani az istentiszteleten, írja Pál apostol, ha van, aki „megmagyarázza”, vagyis lefordítja azt.

Az érthetetlen nyelveken szólást a pogányok már több mint ezer évvel pünkösöd előtt gyakorolták. Az érthetetlen nyelveken szólás a keresztények között először Korinthusban ütötte fel a fejét.

A történészek azt bizonyítják, hogy a pogányok között a nyelveken szólás mintegy 1100 évvel Krisztus előtt jelent meg. Az első nyelveken szólók között egy fiatalembert említenek, aki az egyiptomi Ammon istenben hitt: Pogány istentiszteleti szertartás közben elragadtatva transzba esett és ismeretlen nyelven beszélt. A nyelveken szólás legrégebb kimutatására Biblos városában találtak: „Amikor áldozatokat mutattak be isteneiknek, legényei közül egyet megfogtak az istenek és zavarba hozták. A fiú azt mondta: 'hozzátok ide az istent! Hozzátok ide Ammon hírnökét, aki létezik. Küldjétek és engedjétek, hadd menjen.’”¹³

700 évvel később Platón görög filozófus említ néhány családot, akik az ima alatt eszméletlen állapotban és elragadtatásban beszéltek.

¹³ Georg Barton, *Alheology and Bible*, 353.

Platón arról is ír, hogy egyes betegek, akik ennek a tüneteknek adták magukat, idővel kigyógyultak belőle. Platón azt állította, hogy ez a csoda isteni ihletésre történt.

Aranyszájú János egyházatya szokatlan esetet említ. A Delphiből való Pythiát említi. „Mivel Pythia nő volt, az lett mondva neki, hogy széttett lábbal üljön Apolló háromlábú székére, hogy a gonosz lélek lenről felkapaszkodhasson és bemehessen testének alsó részébe, örültséggel töltsse el. Ez után bozontos hajával őrzöngve táncolni kezdett és szája habzott, az ilyen örültségében különböző szavakat mondott.”¹⁴

Ilyen jelenségek bőven találhatóak a pogány vallásokban: Egyiptomban, Perzsiában, Trákiában, Macedóniában, Görögországban stb. Hérakleitosz ezt mondja: „A pap vagy a papnő hirtelen transzba esett, titokzatos szavakat beszélt, melyeket annál inkább istentől származottnak tartottak, minél értelmetlenebbek és artikulátlanabbak voltak.”¹⁵

Ezek a megszállott emberek azt állították magukról, hogy Isten Lelkének befolyása alatt vannak. Azonban nem minden csoda van Istentől.

Nézzük meg röviden a huszadik századbeli karizmatikus mozgalom megjelenését:

1959-ben Kaliforniában az episzkopális egyház lelkésze, Dennis J. Bennett indította el az ébredési mozgalmat, amikor a hívek lelki

¹⁴ Aranyszájú János a Korinthus első leveléhez írt homíliája.

¹⁵ James Moffatt, *Commentary on 1Kor 14 th.*, 214.

ajándékokat kaptak, beleértve a nyelveken szólást is.¹⁶ A gyülekezetben mintegy hatvanan részesültek ebben az ajándékban, de titkokban tartották. Amikor ez 1960-ban nyilvánvaló lett, a lelkészt azonnal elbocsátották.

1963-ban Los Angelesben szintén megjelent a presbiteriánus egyházban a karizmatikus mozgalom. Ez a hívőket annyira sokkolta, hogy a gyülekezet kétfelé szakadt. 1966-ban Oklahoma államban hivatalosan megalapították a karizmatikus társaságot. Ez a mozgalom olyan gyorsan terjedt, hogy felvették a presbiteriánus karizmatikus mozgalom nevet. Gyorsan elterjedt az egész Egyesült Államokban. Ezért 1984-ben felvették a „Presbiteriánus reformált nemzetközi szolgálat” nevet. Ez a többi kontinensre is átterjedt. A protestánsok a karizmatikus mozgalmat széles körben Isten ajándékaként fogadták.

A mozgalom hanyatlani kezdett, mert a lelkes vezetőket félretették és liberálisok kerültek a helyükre. Később a „Szentlélek harmadik hulláma” néven új lendületet kapott. A pünkösdi mozgalomban levők közül sokan nem tudták megérteni, hogyan részesítheti Isten a Szentlélek ajándékában a bálványimádókat, akik még csodákat is tesznek. Ne feledjük, a Sátán is tesz csodát, emberi eszközöket használva fel. Íme, néhány bibliai idézet: *„És nagy jeleket tesz, annyira, hogy tüzet is hoz alá az égből a földre, az emberek láttára”* (Jel 13,13). *„És láték a sárkány szájából és a fenevad szájából és a hamis próféta szájából három tisztátalan lelket kijönni, a békákhoz hasonlókat; mert ördögi lelkek azok, a kik jeleket tesznek; a kik elmennek a földnek és az egész világnak királyaihoz, hogy egybe gyűjtsék azokat a mindenható Isten ama nagy napjának viadalára”* (Jel 16,13-14).

¹⁶ <https://libguides.regent.edu/bennett/bio>

3. A SÁTOROK ÜNNEPE

Az őszi ünnepek: A kürtzengés ünnepe, az engesztelési nap és a sátorok ünnepe előrevetítették azokat az eseményeket, amelyek Jézus második eljövetele előtt történnek.

A kürtzengés ünnepe előrevetítette a nagy evangélium hirdetését a föld minden lakosának. Jézus az utolsó beszédében ezt mondta: *„Isten országának ez az evangéliuma hirdettetik majd az egész világon, bizonyosságul minden népnek; és akkor jön el a vég.”* Mát 24,14. Az engesztelési nap előrevetítette Jézus dicsőséges második eljövetele előtt a mennyei vizsgáló ítéletet, a sátorok ünnepe pedig Jézus dicsőséges második eljövetelét.

„Az ünnep utolsó nagy napján felállt Jézus és így kiáltott, mondván: Ha valaki szomjúhozik, jöjjön én hozzám, és igyék. Aki hisz énbenem, ahogy az írás mondta, élő víznek folyamai ömlenek annak belsejéből” (Jn 7,37-38). „Jézus a templom ama udvarában szólta ezeket a szavakat, amely különlegesen kapcsolódott a sátoros ünnep szolgálataihoz. Az udvar közepén hét méltóságot sugárzó oszlop magasodott, ezek hatalmas lámpásokat tartottak. Az esti áldozat után meggyújtották a lámpákat, fényük világított Jeruzsálem felett. Ez a ceremónia az Izraelt a pusztában vezető tűzoszlopra emlékeztette, és előremutatott a Messiás eljövetelére is.”¹⁷

„De a sátoros ünnep nem csupán emlékünnep, hanem jelkép is volt. Nemcsak a pusztai vándorlást láttatta, hanem mint az aratás ünnepe, a föld gyümölcsének bemutatását is ünnepelte és előre mutatott

¹⁷ Ellen G. White, *Jézus élete*, (Budapest: Advent kiadó 1989), 391.

a végső begyűjtés nagy napjára, amikor az Aratás Ura elküldi aratóit, hogy egybegyűjtsék a konkolyt a tűzre, a búzát pedig az ő csűrébe.”¹⁸

„A sátoros ünnep az év záró összejövetele volt. Isten terve szerint ez alkalommal a nép megemlékezhetett az Ő jóságáról, és elmélkedhetett kegyelméről.”¹⁹

Jézus Krisztus a halálakor keresztre szegezte a választott népének adott ceremoniális törvényt, ami halálával beteljesedett, tehát érvényét veszítette, mert a kárpit kettéhasadt (Mt 27,51). A kereszténység mégis több mindent átvett belőle és a mai napig gyakorolja. Itt most csak néhány dolgot említünk meg: a papi ruhákat (2Móz 28,4), a tömjénezést (3Móz 16,12-13), a csengettyűk használatát (2Móz 28,34-35), a gyertyák, (2Móz 40,24-25), és a szenteltvíz alkalmazását (4Móz 5,17).

A jeruzsálemi és a katolikus templom

A jeruzsálemi és a katolikus templomok között is találunk bizonyos hasonlóságot. Mi áll úgymond kötelezően minden katolikus templom előtt? A feszület. Miért van ott? Mi volt a jeruzsálemi templom udvarában? Az égőáldozati oltár. A rajta elégetett áldozatok Jézus halálát vetítették előre.

Hol volt a mosdómedence? A zsidó templom bejáratánál! Mit kellett tenni a papoknak, amikor be akartak menni a templomba? Megmosni a kezüket és lábukat: *„Azután szólt az Úr Mózesnek, mondván: csinálj rézmedencét, lábát is rézből, mosakodásra; és tedd azt a gyülekezet sátora közé és az oltár közé, és tölts bele vizet; hogy Áron*

¹⁸ Ellen G. White, *Pátriárkák és Próféták*, (Budapest: Advent kiadó) 504.

¹⁹ Ellen G. White, *Jézus élete*, 376.

és az ő fiai abból mossák meg kezeiket és lábaikat. Amikor a gyülekezet sátorába mennek, mosakodjanak meg vízben, hogy meg ne haljanak; vagy mikor az oltárhoz járulnak, hogy szolgáljanak és tűzáldozatot füstölögtessenek az Úrnak.” 2Móz 30,17-20. Hasonlóképpen, amikor a hívő belép a templomba, ott van a szenteltvíz, kezét bele kell mártani, keresztet vetni és ezután mehet be a templomba. Ugyanezt kell tenni, amikor kijön a templomból. Ez a zsidó papoknak adott rendelkezés kicsinyített formája.

A ceremoniális törvény

Figyeljük meg, hogy az újszövetségi Szentírásban Pál, a pogányok apostola írta a legtöbb könyvet. Pál, aki zsidóból való zsidónak nevezi magát (Fil 3,5), írásaiban egyetlen egyszer sem említi azt, hogy azoknak a pogányoknak, akik elfogadták a keresztény hitet, meg kellett ünnepelni a húsvétot, pünkösdöt, a kürtzengés, az engesztelés és a sátorok ünnepét. Bárányáldozatot sem kell bemutatniuk, ahogy azt a héberek Krisztus gólgotai halála előtt több, mint ezer éven át gyakorolták. Jogos a kérdés, hogy miért nem tanította Pál a pogányokból lett keresztényeket a fent említett ünnepek megtartására? Ekkor a jeruzsálemi templom még létezett és a héberek Krisztus gólgotai halála után is áldozatokat mutattak be és ünnepelték a ceremoniális ünnepeket, amit a pogány keresztényektől is megköveteltek: *„Némelyek pedig, kik Júdeából jöttek alá, így tanítják az atyafiakat: Ha körül nem metélkedtek Mózes rendtartása szerint, nem üdvözülhettek”* (ApCsel 15,1).

A Biblia világosan elénk tárja, hogy Krisztus halála után a ceremoniális törvények megszűntek: *„Mert a papság megváltozásával szükségképpen megváltozik a törvény is”* (Zsid 7,12). Melyik törvényről beszél itt a Szentírás? A lévítai papság helyébe a krisztusi papság lépett, ezért a ceremoniális törvény is megszűnt és maradt az Isten Tízparancsolata, amit Isten a saját ujjával írt két kőtáblára. Nézzük tovább az

igét: *„Mert a törvény gyarló embereket rendel főpapokká, de a törvény után való esküvés beszéde örök tökéletes Fiút”* (Zsid 7,28). Melyik törvény rendelt embereket főpapokká? A Tízparancsolat vagy a ceremoniális törvény? A ceremoniális törvény.

Ebből azt látjuk, hogy nekünk, keresztényeknek sem a zsidó, sem a pogány ünnepeket nem kell megtartanunk, csak az örökérvényű Tízparancsolatot, ahogy Isten szava írja: *„Meghagyom néked Isten előtt, aki megelevenít mindeneket, és Krisztus Jézus előtt, aki bizonyágot tett Poncius Pilátus alatt ama szép vallástétellel, hogy tartsd meg a parancsolatot mocsoktalanul, feddhetetlenül a mi Urunk Jézus Krisztus megjelenéséig”* (1Tim 6,13-14).

MIT VETT ÁT A KERESZTÉNYSÉG A POGÁNY VALLÁSOKBÓL?

1. HONNAN VESZIK ÁT A KERESZTÉNYEK A VASÁRNAP ÜNNEPLÉSÉT?

A pogányok ősidőktől fogva a napot, a holdat és más égitesteket imádták. Az óvilág népeinek nagy része, az egyiptomiakhoz hasonlóan, napimádó volt. Ez például abban is kifejezésre jutott, hogy a Nílus keleti partjára építették a városokat, a nyugatira pedig a temetőket. Keleten kezdődött számukra az élet, nyugaton pedig befejeződött.

Mivel Izrael országát pogányok vették körül, akik az égitesteket és más bálványisteneket imádtak, ezért így figyelmeztette őket Isten: *„Szemeidet fel ne emeld az égre, hogy meglásd a napot, a holdat és a csillagokat, az égnek minden seregét, hogy meg ne tántorodjál, és le ne borulj azok előtt, és ne tiszteljed azokat, amelyeket az Úr, a te Istened minden néppel közölt, az egész ég alatt”* (5Móz 4,19).

Sajnos Izrael népe nem mindig vette komolyan Istennek ezt a figyelmeztetését, mert áldozatul esett a környező népek szokásainak. Gyakran különböző égitesteket imádtak: *„Nem látod-e te: mit cselekszenek ők Júda városaiban és Jeruzsálem utcáin? A fiak fát szedegetnek, az atyák gyújtják a tüzet, az asszonyok pedig dagasztanak, hogy az ég királynőjének béleseket készítsenek, és az idegen isteneknek italáldozatokkal áldoznak, hogy engem felingereljenek”* (Jer 7,17-18). Igen elgondolkodtató ez a bibliai kijelentés. Izraelnek, az Isten ószövetségi népének úgy kellett volna ragaszkodnia Isten utasításaihoz, mint a delejtűnek a sarkokhoz, hogy példát adjanak a körülöttük élő

pogányoknak az isteni elvek betöltésében. De sajnos ez nem így történt, hanem ők vették át a pogány szokásokat, letaposva ezzel Isten parancsolatát. Mivel mindnyájan bűnösök vagyunk, ezért könnyebben hajlunk a rosszra, mint a jóra. Ennek a veszélynek minden ember ki van téve.

Jézus ezt mondta: *„Senki sem szolgálhat két úrnak. Mert vagy az egyiket gyűlöli, és a másikat szereti; vagy az egyikhez ragaszkodik, és a másikat megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak”* (Mt 6,24). Sajnos Izrael vezetői is hátat fordítottak Istennek: *„Bevitt engem az Úr házának belső pitvarába, és íme, az Úr templomának bejáratánál, a tornác és az oltár között volt mintegy huszonöt férfiú, kik hátukkal az Úr templomára és orcájukkal keletre fordultak, s ezek kelet felé leborulva imádták a napot”* (Ez 8,16).

Sátán arra törekszik, hogy a népet és az egyház vezetőit törbe csalja. A fenti szöveg nagyon fontos dolgot tár elénk. A jeruzsálemi templom bejárata keletre nézett. Ezek a férfiak hátat fordítottak Istennek és kelet felé fordulva imádták a napot. Nem lehet egy időben Istennek és Sátánnak is szolgálni. Akit jobban szeretünk, annak engedelmeskedünk. Ez mindig így volt és mindig így is lesz.

Amint látjuk, nem csak Isten ószövetségi népe esett áldozatul a napimádatnak, hanem sokan a keresztények közül is egészen napjainkig. Bizonyára felmerül bennünk a kérdés, ez hogyan történhetett meg? Ez igazán megdöbbentő, de sajnos igaz. Hogyan és mikor vette át a kereszténység a pogányoktól a napimádatot és a vasárnap ünneplését?

Konstantin, a pogány Római Birodalom császára a maga nemében igen bölcs politikus volt. Láta, hogy a Birodalom gyengül, és két részből tevődik össze: pogányokból, akik a napisten tiszteletére a hét első napját, a vasárnapot ünnepelték és a rohamosan növekedő

keresztényekből, akik Jézus példája és Isten Tízparancsolata szerint a hét hetedik napját, a szombatot ünnepelték. Elhatározta, hogy kiadja a hét első napjának kötelező megünnepléséről szóló törvényt a Birodalom minden polgára számára. Ezt meg is tette 321. március 7-én, ami így hangzik: „A Nap tiszteletreméltó napján, minden városi tisztviselő, iparos és polgár köteles pihenni. Csak a földművesek végezhetik szabadon munkájukat, mert megtörténhet, hogy a másik nap nem olyan alkalmas a vetésre vagy a szőlő művelésére. Nem szabad megengedni, hogy az Isten adta ajándékok tönkre menjenek azért, mert nem használjuk ki a megfelelő időt.”²⁰

Isten tettei mintaképpül szolgálnak az emberi cselekvés számára. Ha Isten „fellélegzett” a hetedik napon (2Móz 31,17), az embernek is „munkátlannak kell lennie” és hagynia kell, hogy a többiek, különösen a szegények is „felüdülhessenek” (2Móz 23,12). Szombaton megszűnik a mindennapi munka és beköszönt a pihenés. Ez a nap tüntet a munka szolgasága és a pénz kultusza ellen.

Az evangéliumokban számos példa van arra, hogy Jézust a szombat megszegésével vádolták. De Jézus sohasem vétett e nap szentsége ellen. Tekintélyével hiteles magyarázatot ad erre: „*A szombat van az emberért és nem az ember a szombatért*” (Mk 2,27). Krisztus irgalmában engedélyezi, hogy „*szombaton lehet jót tenni, és nem rosszat, életet menteni és nem veszni, hagyni*” (Mk 3,4). A szombat a könyörületes Úr és Isten tiszteletének napja. „*Az Emberfia ura a szombatnak is*” (Mk 2,28).²¹

²⁰ Jusztiniánus Kódex 3. kötet 12-13 kánon.

²¹ A katolikus egyház katekizmusa, Szent István Társulat. Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója Budapest 432.

Isten mintegy 2500 évvel a teremtés után hirdette ki a Tízparancsolatot a Sínai-hegyen a zsidóknak, de az már a teremtéskor is érvényben volt. Isten Édenben a teremtés hetedik napját megáldotta és megszentelte: *„És megáldotta Isten a hetedik napot, és megszentelte azt, mivelhogy azon szűnt meg minden munkájától”* (1Móz 2,3). A Tízparancsolatban pedig egyedül a szombat parancsolata utal vissza a hat napi teremtésre: *„Mert hat napon teremtette az Úr az eget és a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megnyugodott. Azért megáldotta az Úr a szombatnapját és megszentelte azt”* (2Móz 20,11).

364-ben a laodiceai zsinat megszigorította a vasárnap ünneplését: *„A keresztények ne pihenjenek, és ne lopják a napot szombaton, hanem azon a napon is dolgozzanak. Az Úr napját, (a vasárnapot) ünnepeljék meg, és amennyire csak lehet, ne dolgozzanak ezen a napon. Ha pedig tovább is szombatot ünnepelnek, legyenek átkozottak.”*²²

Caspar del Fosso a Reggio di Calabria püspöke 1562. 01. 18-án, a tridenti zsinaton ezt mondta: *„A szombat a törvény legfenségesebb része, a vasárnapal lett felcserélve és az Úr napjának lett nevezve... Ezek és az ehhez hasonló előírások nem Krisztus kijelentése által váltak érvénytelenné (mert ő azt mondja, hogy azért jött, hogy betöltsé a törvényt, nem pedig, hogy eltörölje), hanem az egyház tekintélye változtatta meg őket.”*²³

A vasárnap ünneplése emberi rendelés, ezért gondoljunk Jézus tanácsára: *„Pedig hiába tisztelnek engem, ha olyan tudományokat tanítanak, amelyek embereknek parancsolatai”* (Mt 15,9).

²² Jusztiniánus Kódex 3. kötet 29. kánon

²³ LeRoy Edwin Froom, *The Prophetic Faith of Our Fathers*, Vol 2. 478.

Vizsgáljunk meg egy nagyon fontos kérdést: Megváltozott-e a naptárreformmal a napok sorrendje? „A naptárreformok sem változtattak a napok sorrendjén, mert azok a bizonyos napkihagyások csak a dátumot érintették, de nem a hét napjainak egymásutánját. XIII. Gergely pápa rendelete szerint 1582. október 4. után 15-re íratott, tehát tíz nap kiesett, de csütörtök után péntek következett.”²⁴

„Nem érv tehát az, hogy az a szombat nem azonos a maival, mert bizonyítható, hogy azonos. Nem érv az, hogy Krisztus felszabadított a törvény alól, mert íme, a Tízparancsolat minden egyház tanítása szerint érvényben van. Nem áll az, hogy Krisztus a szombat helyett a vasárnap megszentelését parancsolta volna, mert a Szentírásban erre vonatkozó rendelet nincs.”²⁵

A katolikus egyház 1927. június 18-án, Budapesten kiadott „Szív” című újságában a „Következetlenség” cikkéből származik a következő idézet:

„A reformátusok nagy gyűlésük alkalmával határozatot hoztak, amelyben kérik a kormányt, hogy a vasárnap megülését jobban mozgósítsa elő a polgári munkák fokozottabb eltiltásával. Nem új ez a kívánság, mert mi katolikusok már igen sokszor követeltük ugyanezt a kormánytól. Ebben a követelésben most találkozunk a Kálvin hite szerinti polgártársainkkal. Nem tudjuk azonban megérteni, hogy protestáns atyáinkfiak hogyan mernek lelkesedni a vasárnapért? Hiszen szerintük csak az az igazi vallási igazság, amelyik a Szentírásban benne van, és a hagyomány nem lehet döntő a vallás dolgaiban. A Szentírásban pedig az van, hogy a szombatot szenteljük meg, de sehol egyetlen betűt sem

²⁴ Csutak Csaba, *Szombatkérdés*, Az erdélyi református egyház kiadása 1994., 8

²⁵ U.o.

találhatunk arról, hogy a szombat helyett az Újszövetségben a vasárnapot kellene megülnünk. Ezt a kötelességünket egyedül a hagyományból ismerjük. Onnét tudják a protestánsok is: de azt már nem tudják, hogy amikor a vasárnap mellett buzgólkodnak, tulajdonképpen hitük legelső alapelvével kerülnek ellentétbe, mert olyat követelnek, ami a Szentírásban nincs meg. De hát náluk egy kis következetlenség elcsúszik.”²⁶

James Gibbons katolikus kardinális 1834-től 1921-ig élt az Amerikai Egyesült Államokban és néhány cikket írt a katolikus egyház angol nyelvű *Catholic Mirror* (katolikus tükör) című hetilap 1893 szeptember 9-i, 16-i, és 23-i számában, amely e cím alatt jelent meg: „Miért ünneplik a protestánsok a vasárnapot”? Ebből idézek néhány igen fontos, e témakört kiegészítő gondolatot:

Az adventisták a keresztyének egyedüli testülete, akik a Bibliát fogadják el tanítójuknak, mert annak lapjain semmilyen engedmény nem található az istentiszteleti napnak megváltoztatásáról, a hetedik napról a hét első napjára. Ezért nevezik őket Hetednapot Ünneplő Adventistáknak. Fő elvük abból áll, hogy a szombatot kizárólag istentisztelet gyakorlására különítik el, mégpedig Isten rendelete alapján, aki ezt úgy az Ó-, mint az Újszövetség lapjain többször elismételte. Izrael népe évezredekken keresztül ragaszkodott ehhez egészen napjainkig, amit Isten Fia földön jártakor tanításával és tetteivel igazolt.

Ezzel ellentétben az egész világon élő protestánsok, habár a Bibliát tartották az egyedüli tévedhetetlen tanítónak, és a XVI. századtól való megjelenésüktől kezdve szem előtt tartották a zsidó népet, akik szombatot ünnepeltek, mégis megvetették azt a

²⁶ Szív újság 1927. június 18, Budapest.

napot, amelyet Isten a saját tiszteletére megszentelt. Isten a törvényében meghatározta a neki szentelt napot, de a protestánsok, - az adventistákat kivéve – azt a napot fogadták el az istentisztelet napjának, amely egyszer sincs megemlítve a szent Könyv lapjain.

A keresztények világának nagyobb része egységes abban, hogy **a hét első napján** tart istentiszteletet. Míg az egész világon szétosztottan élő zsidók a **hét hetedik napját** ünneplik, akkor tartanak istentiszteletet. A Hetednapot Ünneplő Adventisták (egy keresztény közösség) szintén ezen a napon tartják istentiszteleteiket. A zsidók és az adventisták a Szentírásra hivatkoznak, ahol megtalálható Istennek az a parancsolata, amely szigorúan meghatározza a szombat megünneplését.

Ezért a Hetednapot Ünneplő Adventisták úgy, mint a zsidók is, az ószövetségi Szentírásból veszik azt, amit az újszövetségi Szentírás is teljesen igazol, és feltárja a Megváltó és az apostolok életét és eljárását a keresztény korszak első századában.

A Hetednapot Ünneplő Adventisták az egész világon élő protestánsokhoz mérten kevesen vannak. De itt nem a létszám a döntő, hanem az igazság és a tények helyes és pontos felfogása. Ezt a kis közösséget tilos elítélni nyugodt és elfogulatlan gondos kutatás nélkül.

Minden protestáns egyház a XVI. századi keletkezésétől fogva teljes összhangban volt a katolikus egyházzal abban a kérdésben, hogy miért nem a szombatot, hanem a vasárnapot tartotta „szentnek”. Az elmúlt 300 évben a közös véleménynek és gyakorlatnak segítenie kellene a protestánsoknak ebben a vitában, hogy szilárd alapokra helyezkedjenek ebben a kérdésben. Akkor a saját helyzetük megszilárdításában ez a vita legyőzné azokat a bizonyítékokat, amelyeket a zsidók és az adventisták felhoznak a

Bibliából, ami mind a két részről egyaránt hiteles tanítónak, bírónak és tanúnak van elismerve. Viszont a másik oldalról a zsidók és az adventisták felhozzák a bizonyítékokat, amelyeket a protestáns tömegek képtelenek megcáfolni, mert mindkét csoport a közös Tanítóra, a Szentírásra hivatkozik. Akkor a protestáns tömegek számára, akik olyan nagy lármát csapnak és erőteljes kitartással a vasárnap ünneplése mellett kardoskodnak, nem marad más hátra, minthogy elismerjék azt, **hogyan az elmúlt 300 éven keresztül a Szentírás szerint hamis dolgokat gyakoroltak és tanítottak.** Akkor ők a bukott egyház tanítását és gyakorlatát fogadták el, amely a Szentírás minden gyakorlatával és tanításával ellentétben van. Ennek a nagy és megbocsáthatatlan vallási tévedésnek igazolására Isten törvényéből idézzük az embernek adott legpozitívabb és legkiemelkedőbb rendelkezést: „Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt.”

Ezt a parancsolatot sohasem hallotta egyetlen ma élő protestáns sem. Jobban szeretik követni a szakadár egyházat, amelyre már hivatkoztunk, mint a saját tanítójukat, a Szentírást, amely a Mózes első könyvétől a Jelenések könyvéig **nem tanít semmilyen más tanítást**, mint amit a zsidók és a Hetednapot Ünneplő Adventisták, akiknek hitelve ebben a tekintetben kifogástalan. Egyik is és a másik is a tévedhetetlen TANÍTÓRA, a Szentírásra hivatkozik. Tehát a Szentírás döntse el, vajon Isten a szombatot vagy a vasárnapot adta ünnepnapul?

Ennek a témának a megtárgyalása nem szárnyalja túl a közönséges elmék képességeit, és rendkívüli kutatást sem igényel. Néhány egyszerű és könnyen megoldható kérdésre oszlik:

Első: A hét melyik napját írja elő a Biblia, hogy szenteljük meg?

Második: Módosította-e az Újszövetség az eredeti parancsolat előírásait vagy gyakorlatát?

Harmadik: Vajon a protestánsok a XVI. századtól kezdve megünnepelték-e Isten megszentelt napját, melyet a tévedhetetlen Vezető és Tanító, a Szentírás rendelt el? Ha nem, akkor miért nem?

A fenti három kérdésre ígéretet teszünk, hogy annyi értelmes választ adunk, amennyi csak az igazságot igazolja, és a tévedés torzságát támasztja alá.²⁷

Az ószövetségi Szentírásban 126-szor van megemlítve a szombat. Ezek a szövegek harmonikusan megegyeznek Isten kifejezett akaratával, amely megparancsolja a hetedik nap megünnepelését, mert Isten is megtartotta és „örök szövetségként” mindenki számára kötelezővé tette.

Mivel sem az Ószövetség lapjain, sem Izrael népének gyakorlatában nem találunk semmilyen kimutatást a változásról, holott a zsidók a kereszténység közel 19 századán keresztül továbbra is engedelmességek az írott törvénynek, akkor ilyen magyarázatot a keresztény korszakban kell keresnünk. Nézzük meg, hogy az újszövetségi Szentírásban Isten megparancsolja-e a régi szombat eltörlését? A református kereszténynek bizonyára kötelessége, hogy az Újszövetség lapjain rámutasson arra az új isteni rendeletre, amely hatályon kívül helyezi a szombatot és helyébe a vasárnapot teszi, amelyet a reformáció kezdete óta tartanak.

²⁷ *Catholic Mirror* (katolikus tükkör) című hetilap 1893 szeptember 9.

Ha figyelmesen átkutatjuk az újszövetségi Szentírást az első lapjától az utolsóig, akkor láthatjuk, hogy 61-szer van megemlítve a szombat. Ugyanakkor megtaláljuk, hogy a Megváltó gyakran tett csodát szombatnapon és minden szombaton tanított a zsinagógában. A négy evangélium 51-szer említi a szombatot. Egy alkalommal a Megváltó kijelentette magáról, hogy Ő a „szombatnak is Ura”. Ezt a kijelentést megemlíti Máté, Márk és Lukács is. Jézus egész földi élete alatt mindig a szombatot ünnepelte, és egyetlen egyszer sem még nem is sejtette annak megváltoztatását. Miután olvasóink elé tártuk azt a tagadhatatlan tényt, hogy az apostolok a következő 30 évben sohasem tértek el az ő isteni Tanítójuk gyakorlatától ebben a tekintetben, ahogy Szent Lukács evangélista beszámol róla: „Vetekedett pedig minden szombaton a zsinagógában, és igyekezett mind zsidókat, mind görögöket meggyőzni.” ApCsel 18,4, a szövegből világosan látjuk, hogy a pogányságból megtérteket a zsidókkal együtt tanították a szombat megünneplésére, mivel azon a napon úgy „zsidók, mint görögök” együtt tértek meg és lettek keresztényekké.

Az **első** említést az apostolok összejöveteléről Jézus feltámadása után Szent Lukács 24,33-40 versekben és Szent János 20,19. versében találjuk. Ezek a szövegek megemlítik az apostolok összejövetelének célját. Ez a feltámadás napján történt, de nem azért, hogy a régi szombattól „áttérjenek” egy új nap megszentelésére, mert ott nincs szó imádkozásról, tanításról vagy a Szentírás olvasásáról, hanem az apostolok teljes elcsüggedéséről. Hanem a „zsidóktól való félelem miatt” összejöttek egy jeruzsálemi szobában, ahogy a fent idézett Szent János egyértelműen tájékoztat bennünket.

A vasárnapra való **második** utalás Szent János evangéliuma 20. fejezetének 26-29. versében található: "Nyolc nap múlva pedig a tanítványok ismét bent voltak, és Tamás is velük volt". A feltámadt

Megváltó arra használta az apostoloknak ezt a találkozását, hogy megfeddje Tamás hitetlenkedését, aki húsvét vasárnap este nem volt jelen az összejövetelen. Ez a Megváltó számára arany lehetőséget nyújtott volna arra, hogy az összes apostolának jelenlétében megváltoztassa az ünnepnapot, de megállapítjuk azt az egyszerű tényt, hogy ezen az alkalmon, akárcsak húsvét napján, egy szó sem hangzott el imádságról, dicsőítésről vagy a Szentírás felolvasásáról.

A **harmadik** feljegyzett eset, amikor az apostolok vasárnap gyűltek össze, az (ApCsel 2,1). versében található: Az apostolok „*mindnyájan egy akarattal együtt voltak*”. Vajon ez a szöveg egy cseppnyi reményt nyújt-e arra a bibliai keresztény testvéreinknek, hogy a vasárnap végre a szombatot helyettesíti? Arról értesítjük őket, hogy a zsidók 1500 éven át tartották „*ezt a vasárnapot*”, és a kereszténység létrejötte után is 18 évszázadon át ünnepelték, ugyanakkor megtartották a heti szombatot is. Akkor ebben a szövegben semmilyen vigaszt, sem bátorítást nem találnak a maguk számára.

A protestánsok a nap megváltoztatása érdekében még egy igehelyre hívják fel a figyelmünket (ApCsel 20,6-7). „*A hét első napján pedig a tanítványok egybegyűltek a kenyér megtörésére,*” stb. Mindenesetre a most idézett szöveg valamilyen vigaszt kellene jelentsen az elégedetlen bibliai protestáns barátainknak, de ezt a vigaszmorzsát sem engedhetjük meg nekik. Általános igazsággal válaszolunk nekik: „*quod probat nimis, probat nihil*”, - „Ami túlságosan bizonyít, az semmit sem bizonyít”. Olvassuk figyelemmel, ApCsel 2,46-ban: „*És minden nap egy akarattal kitarva a templomban, és megtörve házanként a kenyeret, részesednek eledelben örömmel és tiszta szívvel.*” Ki ne venné észre első tekintetre, hogy az a szöveg, amelyet gyakran idéznek a vasárnap különleges

előnyére vonatkozóan, tovatűnik a szélben, és nyomban rádöbbenünk, hogy nem több, mint egy csapda, amikor összevetjük Ap-Csel 2,46 versével. Amit a bibliai keresztény ezzel a szöveggel *ki-zárólag* a *vasárnapra* vonatkozóan állít, arról ugyanez a tekintély, Szent Lukács tájékoztat bennünket, hogy az a *hét minden napjára érvényes*: „*Ők pedig mindennap a templomban tartózkodtak, és házról házra járva törték meg a kenyeret*”.²⁸

Az izraeliták és a hetednap adventisták szemtanúi annak, hogy a protestánsok hetente megszenteltelenítik az Isten által oly többször megnevezett napot. Mivel a Biblia tanítását elhanyagolták és megvetették, ezért fogadták el azt a napot, amelyet a katolikus egyház ünnepel. Melyik protestáns tud e cikkek átolvasása után tiszta lelkiismerettel továbbra is ellenszegülni Isten parancsának, *amely a szombat megtartását írja elő*, és amelyet tanítója, a Biblia a Teremtéstől a Jelenések könyvéig Isten akarataként jegyez fel?

Mielőtt lezárnánk e cikksorozatot, megkérjük az olvasókat, hogy még egyszer figyeljék meg a bevezető címeiket: 1. - A keresztény szombat a (vasárnap) a Szentléleknek a katolikus egyházzal, az Ő házastársával való egyesülésének valódi utóda. 2. - A protestantizmus igénye az ebben való részesedésre alaptalannak, önmagával szemben ellentmondásosnak és öngyilkosnak bizonyult. Az első állítás kevés bizonyításra szorul. A katolikus egyház több, mint ezer évvel a protestánsok létezése előtt, isteni küldetése folytán, a napot szombatról vasárnapra változtatta... A protestáns világ, születésekor a keresztény „szombatot” túlságosan erősen bebetonozottnak találta ahhoz, hogy létezésével ellenálljon; ezért

²⁸ James Gibbons, Catholic Mirror, 1893 szept. 16.

több, mint háromszáz éven át arra kényszerült, hogy belenyugodjon abba a rendeletbe, ami az egyháznak a nap megváltoztatására vonatkozó jogát jelentette. Ezért a vasárnap ***mind a mai napig*** a katolikus egyház elismert utódja, ami nem váltott ki semmilyen ellenvetést sem a protestáns világban.

Nem jutottak még el a romlottság csúcsára. Még az messze van. Ők azt mondják, hogy azért hagyták el a katolikus egyházat, mert az ***elszakadt a Szentírásban levő igazságtól***. Ők az írott Igét fogadták el egyetlen tanítójuknak, melyet azonban ők is nemsokára elhagytak, ahogy azt ezek a cikkek is bőségesen bizonyítják. Akarattal és bűnös romlottsággal elfogadták a katolikus egyház tanítását, amely szöges ellentétben áll a Szentírás világos, változhatatlan és állandó tanításával. Ez világos képet ad a lelki állapotukról, amelyet úgy lehet körvonalazni, mint „*gúny, csalás és csapda*”.²⁹

Az ó- és újszövetségi Szentírást a Szentlélektől indított emberek írták: „*Sohasem ember akaratából származott a prófétai szó; hanem a Szentlélektől indítatva szólottak az Istennek szent emberei*” (2Pt 1,21). Azonban a Tízparancsolatot személyesen Isten hirdette ki a Sínai-hegyen és saját ujjával írta két kőtáblára: „*Mikor pedig elvégezte vele való beszédét a Sínai hegyen, által adta Mózesnek a bizonyság két tábláját, az Isten ujjával írt kőtáblákat*” (2Móz 31,18). Isten a Tízparancsolatot olyan szentnek tartotta, hogy a leírását nem bízta sem angyalokra sem szent emberekre, mint a Biblia többi részét. Isten személyesen hirdette ki a Sínai-hegyen és saját ujjával írta azt két kőtáblára. Ebből azt értjük meg, hogy Isten Tízparancsolata a legszentebb az egész Szentírásban. Az ember mégis hozzá mert nyúlni a Szentírás legszentebb szövegéhez,

²⁹ *Catholic Mirror* (katolikus tükör) című hetilap 1893 szeptember 23.

a Tízparancsolathoz, és egyes parancsolatokat megváltoztatott, vagy ha úgy látta jónak, akkor kitörölte.

A Bibliában a Tízparancsolat két részből áll. Az első kőtáblán négy parancsolat szabályozza az ember Isten iránti viszonyát, a második kőtáblán pedig hat szabályozza az emberközi kapcsolatokat. Vannak keresztény egyházak, akiknél három parancsolat van az első kőtáblán, a másodikon pedig hét. Mi történt? Az ember hozzá mert nyúlni a Tízparancsolathoz, és változtatásokat vitt véghez. A második parancsolatot, amely tiltja a bálványok készítését, tisztelését és imádását, egyszerűen kitörölte, a negyediket átfogalmazta. A tizedik parancsolatot ketté osztotta, hogy meglegyen a tíz.

Megdöbbenve olvastam a következőt:

Isten Tízparancsolatát már az ószövetségi vallásoktatók rövid pontokban tömörítették. Ezt a gyakorlatot tette magáévá az ősegyház is. A pontokba tömörített Tízparancsolatnak van keleti és nyugati változata, mi az utóbbit szoktuk meg, amelyet imakönyvünkben e helyen közlünk:

1. Én vagyok a te Urad, Istened: Uradat, Istenedet imádjad, és csak neki szolgálj.
2. Isten nevét hiába ne vegyed.
3. Megemlékezzél arról, hogy az Úr napját megszenteljed.
4. Atyádat és anyádat tiszteljed.
5. Ne ölj.
6. Ne paráználkodjál.
7. Ne lopj.
8. Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen.

9. Felebarátod feleségét ne kívánjad.
10. Se házát, se mezejét, se másféle jószágát ne kívánjad.³⁰

Újabb elgondolkodtató írás:

Thomaston, Georgia
1934. május 22.

XI. Pius Pápa
Róma, Olaszország

Tisztelt Uram,

Vajon helytállóak-e a vádak, amelyeket a protestánsok felhoztak Önök ellen? Azt állítják ugyanis, hogy Önök változtatták meg a hetedik napi nyugalomnapot az úgynevezett keresztény vasárnapra, ami a hét első napja. Ha ez így volt, akkor mikor történt ez, és milyen hatalommal?

Tisztelettel: J. L. Day (s.k.)

(Válasz)

THE CATHOLIC EXTENSION MAGAZINE
180 Wabash Avenue, Chicago, Illinois
(XI. Pius Pápa áldásával)

Tisztelt Uram:

³⁰ Hitélet imakönyv 28. oldalán Kiadja: A Szabadkai Egyházmegye Liturgikus Bizottsága 1977-ben.

Ami a zsidó szombat megünneplésének a keresztény vasárnapra való áttételét illeti, a következő tényezőkre szeretném felhívni az Ön figyelmét:

1. A protestánsoknak, akik a Bibliát tartják hitük és vallásuk egyedüli szabályának, mindenképpen vissza kellene térniük a szombathoz. Az a tény, hogy ezt nem teszik, hanem ezzel ellenkezően a vasárnapot ünneplik, minden gondolkodó ember előtt nevetségessé teszi őket.

2. Mi, katolikusok nem a Bibliát tartjuk hitünk egyedüli szabályformálójának. A Biblia mellett ott van az élő egyház és az egyházi tekintély, hogy útmutatást adjon számunkra. Azt állítjuk, hogy ennek az egyháznak, melyet a Krisztus alapított az emberek tanítására és vezetésére, megvan a joga ahhoz, hogy megváltoztassa az Ószövetség ceremonialis törvényeit, s ebből kifolyólag fogadjuk el a szombat vasárnapra való áttételét. Őszintén bevalljuk: „Igen, egyházunk tette ezt a változtatást, írta elő ezt a törvényt, mint ahogy sok más törvényt is, mint pl. a nagypénteki böjt, a papok nőtlenségére, a egyes házasságokra vonatkozó törvényeket, a katolikus házasság előírásait és még sok ezer más törvényt.”

3. Mi azt is mondjuk, hogy a protestánsok közül egyedül a Hetednapot Ünneplő Adventisták érvelnek helyesen és következetesen a tanításaikban. Eléggé nevetséges a protestánsokat látni, amint a szószékről hirdetik és előírják a vasárnap megtartását, amelyre semmilyen utalás nincs a Bibliában.

Üdvözlettel: Peter R. Tramer, szerkesztő (s.k.)³¹

³¹ <https://www.blowthetrumpet.org/TheCatholicLetter1934.htm>

Szombatünneplők a századokon át

A továbbiakban a világ különböző államainak levéltáraiban talált bizonyítékokat idézek, amelyek egyértelműen bizonyítják, hogy az elmúlt kétezer évében, Krisztustól napjainkig, mindig voltak őszinte, istenfélő keresztények, akik számára a Biblia volt hitük egyetlen mércéje és ezért a krisztuskövetésben életük minden körülményei között Jézus példája és tanítása szerint ünnepelték meg a teremtés emlékünnepét, a szombatot:

Az I. században

„A világon majdnem minden egyház a szent titkot (az Úrvacsorát), illetve szent összejöveleteit szombaton tartja minden héten.”³²

„Majd Ábrahám lelki utódai (a keresztények) a Jordán túloldalán levő Pellába menekültek, ahol miután biztos menedéket találtak, szolgálhatták Mesterüket és megtarthatták az Ő szombatját.”³³

„Az első keresztények szombatot ünnepeltek... Hosszú időken át ünnepélyes istentiszteleteket szombaton tartottak, amikor a Törvénynek részeit olvasták fel. Ezt így tették egészen a laodiceai zsinatig.”³⁴

³² Eusebius, *Ecclesiastical History*, VII/289

³³ Eusebius, III/5

³⁴ Mark Finley, *The Almost Forgotten Day*, 62

A II. században

„Az első keresztények komolyan tisztelték a szombatot, és azt imádkozással és igehallgatással töltötték... Ezt a gyakorlatot az apostoloktól vették át, ahogyan ez az erre vonatkozó versekből is kitűnik.”³⁵

A III. században

„Még Krisztus után 225-ben is léteztek hatalmas szombatot tartó püspökségek a keleti egyházban, Palesztinától kezdve Indiáig...”³⁶

A IV. században

„A milánói egyházban – úgy tűnik – különösen tisztelték a szombatot. Nem azért, mert a keleti egyházak, vagy bármely más egyház hajlamos lett volna a judaizmusra, hanem mert szombaton jöttek össze Jézusnak, a szombat urának magasztalására.”³⁷

„Az Abesszíniában (Etiopia) levő egyház több, mint 17 évszázadon át a szombatot ünnepelte meg, mint a negyedik parancsolat szent napját.” *Ambrose de Morbius*

³⁵ Dr T.H. Morer, Church of England – Dialogues ont he Lord’s Day, (London, 1701), 189.

³⁶ Mingana, Early Spread of Chirtianity, X/460.

³⁷ Dr. Peter Heyly, History of the Sabbath, (London, 1636), 73-74.

„Szent Ambrus, a híres milánói püspök elmesélte, hogy Milánóban szombatot ünnepelt, Rómában pedig vasárnapot. Így keletkezett az a mondás, hogy amikor Rómában vagy, tedd azt, amit a rómaiak.”³⁸

„Perzsia, Kr.u. 335-375-ig: „Ők (a keresztények) megvetik a mi napistenünket. Nemde Zarathustra, szent hitünk alapítója vezette be a vasárnapot (a Nap napját) ezer évvel ezelőtt a Nap tiszteletére, és cserélte fel vele az ószövetségi szombatot? S ezek a keresztények mégis a szombatot ünneplik.”³⁹

„Az apostolok korától kezdve egészen a 364. évi zsinatig folytatódott a zsidó szombat megünneplése, amit sok szerző is bizonyítani tud; erre példa a zsinat dekrétuma, amit e gyakorlat ellen hozott.”⁴⁰

„Az üldözött pusztai egyház híveinek, akik egy ideig Perzsia hegyeiben találtak menedéket, tovább kellett vonulni a Himalája, Tjen San, Áltaj, Sajinski, Jablonojski és Stanovojski hegyek felé. A keresztények borzalmas üldözéseket éltek át Krisztus után 335 és 375 között II. Sarpur uralkodása alatt Perzsiában. Ők gyűlölik a mi napistenünket, szombaton tartanak istentiszteletet és a halottaik földbe temetésével megfertőzik a talajt.”⁴¹

³⁸ U.o.

³⁹ O’Leary, *The Syriac Church and Fathers*, 83-84.

⁴⁰ John Ley, *Sunday and Sabbath*, (London, 1604).

⁴¹ Finley, 659

Az V. században

„Szent Ágoston, akinek a bizonyágtétele azért olyan jelentőségteljes, mivel nagy tisztelője volt a vasárnapnak, rámutatott arra, hogy a (hetedik napi) szombatot az ő idejében 'a keresztény világ legnagyobb részében megtartották'.”⁴²

„Egészen az ötödik századig folytatódott a zsidó szombat megünneplése.”⁴³

„Krisztus után 411-ben Mingana, a keleti egyházak vezetője Kínában kijelölt egy érseket. Ezekben az egyházakban a hetedik napot ünnepezték.”⁴⁴

A VI. században

„Ez utóbbi esetben a skót egyház mintha ahhoz a szokáshoz tartaná magát, amelynek gyökerei a korai ír szerzetesekig vezetnek vissza, akik a szombatot tartották ünnepnapnak, amelyen tartózkodtak minden munkától.”⁴⁵

A VII. században

„Úgy látszik, az első századokban a skóciai és az írországi kelta gyülekezetekben a szombat nyugalomnapként való megünneplése

⁴² *Nicene and Post-Nicene Fathers. 1.kiadás, I/353-354.*

⁴³ *Lyiman Coleman, Ancient History Exemplified, 527.*

⁴⁴ *J. F. Coltheart, The Sabbath through the Centuries, 11.*

⁴⁵ *W. T. Skene, Adamnan's Life of St. Columba, (1874), 96.*

volt a szokás. Szó szerint engedelmeskedtek a negyedik parancsolatnak, és a hét hetedik napját tartották ünnepnapnak.”⁴⁶

„I. Gergely, római pápa kijelentése Kr.u. 604-ből: „A római polgároknak: Az a hír jutott hozzám, hogy bizonyos – elferdült elméjű – emberek kiforgatott tudományt terjesztenek közöttetek, amely ellenkezik a szent hittel, megtiltva, hogy bármit tegyetek szombatnapon. Minek is nevezhetném őket, ha csak nem az Antikrisztus prédikátorainak?”⁴⁷

A VIII. században

„A hetedik napi szombat tisztelete nagyon elterjedt volt és sokáig megmaradt a keleti egyházakban és Indiában, a Szent Tamás hívek körében, akik soha nem álltak semmilyen kapcsolatban Rómával. Ez a gyakorlat azokban a közösségekben is megmaradt, amelyek elszakadtak Rómától a chalcedoni zsinat után, nevezetesen az abesszinek, jakobiták, marioniták és az örmények körében.”⁴⁸

„A hetedik napon szívünk megtisztítása és a bűneink alól való feloldozás után áldozatot mutatunk be. Ez a vallás tökéletes, kiváló és ragyogó elveivel megvilágítja a sötétséget.”⁴⁹

„Szélesen és kitartóan el volt terjedve (a VIII. században) a szombatnak, mint a hetedik napnak ünneplése a keleti egyház hívei között és szent Tamás keresztényei között Indiában. Rómának sohasem

⁴⁶ J.C. Moffat, *Church in Scotland*, 140.

⁴⁷ I. Gergely levelei, 13:1.

⁴⁸ *New Herzog Encyclopaedia of Religious Knowledge*, „Nestorians”

⁴⁹ Shina, (Kr.u. 781), *The Monument*

sikerült megnyerni őket a maga számára. Ez más irányzatok között is megmaradt, akik a kalcedoni zsinat után szakítottak Rómával, az örmények, etiópiaiak, maronitíaiak és a jakobitíaiak között⁵⁰.

Kínában, Csándán városában az „Emlékoszlopok erdeje” nevű múzeumban őriznek egy emlékoszlopot Krisztus után 781-ből, amit 1625-ben ástak ki. Márványból készült és egy 763 szóból álló szöveg van rajta. A szöveg egy része így hangzik: „Szombaton a szívünk kiöntése és a bűnbocsánat elfogadása után ajándékokat hozunk. Ez a vallás olyan tökéletes és magasztos, nehezen lehet bármilyen néven nevezni, de a ragyogó elveivel elúzi a sötétséget.”⁵¹

A IX. században

„I. Miklós pápa a kilenceik században egy írást küldött a bolgár uralkodónak, amelyben arról értesíti, hogy vasárnap kell tartózkodni a munkától, nem szombaton. A görögkeleti egyház feje, megsértődve a pápaság beavatkozása miatt, a pápát kiközösítette.”⁵²

A X. században

„A nesztóriánusok nem esznek disznóhúst és a szombatot ünneplik. Nem hisznek a gyónásban, sem a tisztítóútzben.”⁵³

⁵⁰ Finley, 72

⁵¹ Finley, 72-73.

⁵² Wilkinson. PH. D., *Truth Triumphant*, 232.

⁵³ *New Herzog Encyclopaedia of Religious Knowledge*, „Nestorians.”

A XI. században

„Margit, Skócia királynője megkísérelte kiirtani Szent Columba követőit, mindazokat, akik a vasárnap helyett a hetedik napi szombatot ünnepelték.”⁵⁴

„1054-ben, a görög és a latin egyház szétválásakor feljegyezték: „A szombat tisztelése, ahogy mindenki tudja, heves viták tárgya a görögök és a latinok között.”⁵⁵

„Kelet sokkal hosszabb ideig tiszteletben tartotta a szombatot, mint a nyugat. Nyugaton, Európa legtávolabbi részén, Angliában Margaret királynő erőteljesen üldözte a szombatot ünneplőket, akik azt Krisztus és követőinek mintájára cselekedték a különböző századokban. A szombatünneplők elleni vádak így hangzottak: A vita következő pontja ez volt: Ők a legkorábbi egyház szokásait követik Írországbán, megünneplik a szombatot és szombaton megnyugszanak a mindennapi munkájuktól.”⁵⁶

A XII. században

„Szombattartók nyomára bukkantak a 12. században, Lombardiában.”⁵⁷

⁵⁴ Barnett, *Margaret of Scotland: Queen and Saint*, 97.

⁵⁵ J.M.Neale, *A History of the Holy Eastern Church*, 1/731. old.

⁵⁶ Finley, 75.

⁵⁷ *Strong's Encyclopaedia*, 1/660.

„A valdensekről 1120-ban a következőket jegyezték fel: „A szombatünneplés... előírt dolog.”⁵⁸

Franciaország: „Pierre de Bruys húsz éven keresztül terjesztette befolyását Dél-Franciaországban. Különösen az istentisztelet napját hangsúlyozta, amelyet abban az időben a Brit-szigetek kelta egyházai, a pálisták és a keleti egyházak is elismerték, ez pedig a negyedik parancsolatból való hetedik nap.”⁵⁹

A XIII. században

„Törvény a szombatünneplők ellen, Toulouse-i zsinat, 1229; 3. Kánon: A különböző kerületek urai alaposan kutassák át a villákat, házakat és erdőket, és rombolják le az eretnekek búvóhelyeit. 14. Kánon: A laikus hívők nem birtokolhatnak könyveket sem az Ó-, sem az Újtestamentumból.”⁶⁰

„A pálisták (Paulicians), a petróbuziánok (Petrobusians), a paszszaszérok (Passaginians), a valdensek és az insabatosok (Insabbatati) nagy európai közösségek voltak, amelyek egészen 1250-ig a szombatot ünnepelték.” *Coltheart, 19.*

A XIV. században

„1310-ben, 200 évvel Luther tézisei előtt, a morvaországi testvérek a cseh lakosság egynegyedét alkották és kapcsolatban álltak a

⁵⁸ *Blair History of the Waldebses, I/220.*

⁵⁹ *Coltheart, 18.*

⁶⁰ *Hefele, 5. 981-982.*

valdensekkel, akik Ausztriában, Lombardiában, Csehországban, Észak-Németországban, Turingiában, Brandenburgban és Morvaországban voltak jelen. Erasmus kijelentette, hogy a csehországi valdensek szigorúan ragaszkodtak a hetednapi szombat megünnepléséhez.”⁶¹

Norvégia: „Még a papok is arra ösztönözték a hívőket, hogy a szombatot ünnepeljék vasárnap helyett.”⁶²

A XV. században

„Erasmus arról tanúskodik, hogy 1500-ig az említett csehországi hívők nem csak lelkiismeretesen megtartották a hetediknapi szombatot, hanem szombatosoknak kezdték hívni őket.”⁶³

Norvégia: - Katolikus Tartományi Tanács, 1435-ben Bergenben: „Úgy értesültünk, hogy bizonyos emberek a királyság különböző kerületeiben elfogadták és megtartják a szombatot. Szigorúan tilos – a szent egyházi törvény alapján – egyszer s mindenkorra, a pápa, a püspökök és a bíborosok által elő nem írt ünnepek megtartása. A szombat megtartása ezek után semmilyen körülmények között nem engedhető meg, és csakis az egyháztörvény előírásai szerint lehet eljárni. Ezért azt tanácsolom Isten barátainak itt, Norvégiában, akik engedelmesek kívánnak maradni a szent egyházhoz, hogy hagyják el ezt a gonosz szombatünneplést; a többieknek pedig szigorú egyházbüntetések mellett megtiltom, hogy megünnepeljék a szombatot.”⁶⁴

⁶¹ Robert Cox, *The Literature of the Sabbath Question*, II/ 201-202.

⁶² *Theological Periodicals for the Evangelical Church in Norway*, I/184.

⁶³ Cox, *i.m.*

⁶⁴ *Dip, Norveg.*, VII/397.

A XVI. században

Norvégia, 1544: „Néhányan közületek a figyelmeztetések ellenére megtartják a szombatot. Ezeket szigorúan meg kell büntetni. Annak, akit rajtakapnak, hogy szombatot ünnepel, tíz márka büntetést kell fizetnie.”⁶⁵

Liechtenstein: „A szombatosok azt tanítják, hogy a szombatot kell megtartani. Azt mondják, hogy a vasárnap – mint heti istentiszteleti nap - pápai kitalálás.”⁶⁶

India: „Francis Xavier, a híres jezsuita támogatta az indiai Goa városban megalakult inkvizíciót (1560) abban, hogy megvizsgálja a zsidó eredetű szombatünneplés bűnét.”⁶⁷

Abesszínia (Etiópia): „Az Etióp legátustól a lisszaboni udvarból, 1534: Nem a zsidók utánzásáért, hanem a Krisztusnak való engedelmességéből és az Ő szent apostolainak példája után, mi is ezt a napot, *a szombatot* tiszteljük.”⁶⁸

A XVII. században

„Angliában, a 17. és a 18. században körülbelül 100 olyan független egyház virágzott, amely szombatot ünnepelt.”⁶⁹

⁶⁵ N. Krag és S. Stephanius, *History of King Christian the Third*.

⁶⁶ Wolfgang Capito, *Refutation of the Sabbath*, (1590)

⁶⁷ Adeney, *The Greek and Eastern Churches*, 527-528.

⁶⁸ Gedde's *Church History of Ethiopia*, 87-88.

⁶⁹ Brian W. Ball, *The Seventh Day Men – Sabbatarians and Sabbatarianism in England and Wales 1600-1800*, Clarendon Press, Oxford, (1994).

A XVIII. században

Németország: „Tennhardt von Nuremberg szigorúan ragaszkodott a szombat tanához, mivel ez is a Tízparancsolat része.”⁷⁰

„Mielőtt még Zinzendorf és a morvaországiak Betlehemben (Pennsylvania) elkezdtek ünnepelni a szombatot, már volt egy kis német közösség, amely Pennsylvániában szombatot ünnepelt.”⁷¹

„Az abesszinek és még sok európai, különösen Romániában, Csehországban, Morvaországban, Hollandiában és Németországban továbbra is megtartotta a szombatot. Ahol a római egyház a szombatünnepelőkkel szemben fölényben volt, ott a szombatünnepelőktől elvették vagyonukat, büntetéseket róttak ki rájuk, börtönbe zárták, sőt ki is végezték őket.”⁷²

A XIX. században

Kína: „Amikor megkérdezték a tajpengieket, miért ünneplik a szombatot, azt válaszolták, hogy azért, mert a Biblia is így tanítja, ezenkívül az őseik is a szombatot tartották az istentisztelet napjának.”⁷³

„Látjuk tehát, hogyan teljesedik a Dániel 7,25. jövendölése a kis szarvról (pápaság), amely *'véli, hogy megváltoztatja az időket és a törvényt'*. Ez alapján számomra úgy tűnik, hogy mindenki, aki a hét első

⁷⁰ J.A. Bengel, *Leben und Wirken*, 579.

⁷¹ Rupp, *History of the Religious Denomination in the U.S.*, 109-123.

⁷² Coltheart, 26.

⁷³ *A Critical History of Sabbath and Sunday*.

napját tartja nyugalomnapjának, a pápai vasárnap tisztelője, és Isten szombatjának megszegője.”⁷⁴

A XX-XXI. században

Ma Jézus példája, a Biblia tanítása és Isten Tízparancsolata szerint több tízmillió keresztény ünnepli a teremtés emlékűnnepét, a szombatot világszerte.

⁷⁴ T.M. Preble, *American Seventh-Day Batist*, (1845, Február 13).

2. HONNAN VESZI ÁT A KERESZTÉNYSÉG A KARÁCSONY ÜNNEPLÉSÉT?

Mind a négy evangélium beszámol Jézus életéről. Azt azonban figyeljük meg, hogy Jézus születéséről csak kettő: Máté és Lukács. A haláláról pedig mind a négy. János evangéliumának majdnem a fele Jézus szenvedésének hetével foglalkozik. Ebből az látható, hogy az evangélium írói sokkal nagyobb teret szentelnek Jézus kínszenvedésének, mint a születésének. Ez így a helyes, mert Jézus Krisztus golgotai halálával váltott meg bennünket az örök haláltól és tette lehetővé az örök életet, ha teljes szívből mindenben Őt követjük. A Bibliában így olvasuk: *„Mivel tehát a gyerekek testből és vérből valók, ő is hasonlatosképpen részese lett azoknak, hogy a halál által megsemmisítse azt, akinek hatalma van a halálon, tudniillik az ördögöt”* (Zsid 2,14). Jézus a halálával győzte le lelkünk ellenségét, az ördögöt.

Jézus születésének évéről vagy dátumáról semmilyen feljegyzés nem maradt ránk a Bibliában. Ezt Isten bizonyára tervszerűen tette. Minden dokumentum, vagy bármilyen feljegyzés az újszülöttekről, amelyet vezettek, amikor elvitték bemutatni a gyermekeket Istennek a jeruzsálemi templomban, 70-ben megsemmisült, amikor a rómaiak felgyújtották a templomot.

Ebben az időben a Jézus név közhasználatú férfinév volt Izraelben, ezt a nevet más férfiak is viselték. A héber Jehosua név magyarosított formája a Jézus név, ami szabadítót jelent. Az ószövetségi Szentírás hatodik könyve „Jehosua” vagyis Józsué, majd az újszövetségi Szentírásban is találunk embereket, akik a Jézus nevet viselték: (ApCsel 13,6). „Bar Jézus”; (Kol 4,11). „Jézus, akit Justusnak is hívnak”. Sajnos a választott nép Jézusban csak egy közönséges gyermeket látott, és nem a Messiást. Így gúnyolták: *„Feleltek azért a zsidók és mondták neki: Nem*

jól mondjuk-e mi, hogy te Szamaritánus vagy, és ördög van benned?” (Jn 8,48).

Mivel nem tudjuk Jézus születésének sem az évét, hónapját, és a napját sem, akkor ki határozta meg és tette azt december 25-re, a keleti egyházban pedig két héttel későbbre? Mielőtt erre a kérdésre választ keresnénk, említsük meg, mit kérdeznek komoly hívő keresztény emberek Jézus születésével kapcsolatban? „Hogy születhetett meg Jézus december 25-én, hisz Mária szeplőtelen fogantatását december 8-án ünnepeljük?” Tudjuk-e, hogy ez milyen fontos kérdés?

Mit jelent Mária szeplőtelen fogantatása, amit a keresztény világ egyik része december 8-án ünnepel és miért ünnepli a kereszténység ezen a dátumon? A dogma szerint Mária édesanyjának neve Anna, és Mária az ő anyjának, Annának méhében ugyanúgy a Szentlélektől fogantatott, mint Jézus Mária méhében. A Szeplőtelen Fogantatásról szóló dogmát Boldog IX. Piusz hirdette ki 1854. december 8-án, majd 1857. szeptember 8-án megáldotta és felszentelte a Szeplőtelen Fogantatás szobrát a római Piazza di Spagnán.⁷⁵

A Bibliában azt olvassuk, hogy Máriában a Szentlélektől fogantott Jézus Krisztus: *„A Szentlélek száll tereád, és a Magasságos ereje árnyékoz meg téged; azért ami születik is szentnek hivatik, Isten Fiának”* (Lk 1,35). Ez az ige Jézus szeplőtelen fogantatásáról számol be. Mária szeplőtelen fogantatásáról nem beszél a biblia.

Mivel Jézus születésének még az évét sem tudjuk, hogyan került Jézus születésének dátuma december 25-re? Idézek a magyarországi

⁷⁵ <https://lexikon.katolikus.hu/S/szeplőtelen%20fogantatás.html>

katolikus egyház Vigilia (Virrasztás) nevű havilapjának 1978/12. számában megjelent cikkből:

„Köztudomású, hogy a születésnapok megünneplése pogány eredetű. Ezért az őskeresztények senkiét, az első két században még az Úr Jézusét sem ülték meg.” Mivel Jézus születésének időpontját senki nem tudja, ezért a későbbi századokban különböző dátumokon ünnepelték azt: Alexandriában január 6-án, Alsó-Egyiptomban január 10-én, Rómában és környékén március 25-én, „Máshol azonban, például 240 táján Észak-Afrikában Karthágó vidékén úgy tudták, hogy az Úr Jézus március 28-án született.” „Az Úr Jézusnak ezt a Rómából keltezett születési bizonyítványát a középkor végéig egy III. századi hagyomány írásos emlékek tartotta a keresztény világ. De 1551-ben megrendült a bizalom benne, mert a régészek Róma közelében egy márványszobor talapzatára vésvé megtalálták *Hippolytus* elveszettnek hitt, 220 táján keletkezett hűsvét tábláját, amely szerint Jézus nem december 25-én, hanem április elején született.”

A fentiekből láthatjuk, hogy senki nem tudja Jézus születésének dátumát. Akkor miért ünnepli a kereszténység mégis december 25-én? A válasz nagyon egyszerű. Már Jézus születése előtt a pogányok december 25-én ünnepelték a napisten születésnapját. Ezért tette a keresztény egyház december 25-re Jézus születésnapját is.

Végül még néhány mondat a fent említett cikkből: „Nagy Szent László pápa (440-461) pedig arról panaszkodik egyik karácsonyi beszédében, hogy még az V. században is akadtak keresztények, akik december 25-én a Szent Péter bazilikának hátat fordítva imádkoztak a felkelő naphoz. Látnivaló ebből, hogy a kereszténység vezetői észérvekkel, fáradságos felvilágosító munkával nem voltak képesek visszatartani híveiket a napkultustól. Ezért más módszerhez folyamodtak: Jézusnak, az örök Napnak feledésbe ment születési időpontját

azonosították a fény terjedésének, a téli napfordulónak dátumával, december 25-ével. Így aztán a hívek lassanként elmaradoztak a napisten születésére rendezett szertartásokról.”

Ez a történelmi bizonyíték a valódi ok, hogy miért ünnepli a keresztény világ Jézus feledésbe ment születésnapját december 25-én. Ebből világosan látjuk, hogy Jézus nem december 25-én született, hanem a keresztény egyház tette születésének napját erre a dátumra. Ami azt jelenti, hogy emberi rendelés. Ezért mivel örök életről van szó, gondoljuk végig, kinek engedelmessédjünk? Ne csak egy évben egyszer emlékezzünk meg Megváltónk hatalmas áldozatáról. Tegyük ezt minden nap hálás szívvel. Emlékezzünk arra, hogy minden ember számára megadta az örök élet elnyerésének lehetőségét az Ő nagy kegyelméből.

3. BIBLIAI EREDETŰ-E A KÉPEK ÉS A SZOBROK KÉSZÍTÉSE, TISZTELETE ÉS IMÁDATA?

Bármennyire megdöbbenő, de Isten a Bibliában sehol nem engedélyezi a képek és szobrok készítését tisztelet és imádat céljából. Ugyanakkor a Tízparancsolat második rendelkezésében igen határozottan tiltja: *„Ne csinálj magadnak faragott képet, és semmi hasonlót azokhoz, amelyek fenn az égben, vagy amelyek alant a földön, vagy amelyek a vizekben a föld alatt vannak. Ne imádd, és ne tiszteld azokat; mert én, az Úr a te Istened, féltőn-szerető Isten vagyok, aki megbüntetem az atyák vétkét a fiakban, harmad és negyedíziglen, akik engem gyűlölnek. De irgalmasságot cselekszem ezer íziglen azokkal, akik engem szeretnek, és az én parancsolatimat megtartják”* (2Móz 20,4-6). Ebben a parancsolatban három tiltást találunk: bűn imádat céljából szobrokat készíteni, tisztelni és imádni azokat. Ez a tilalom nem csak az Atyára, Jézusra, a Szentlélekre és az angyalokra vonatkozik, hanem mindazokra, amit Isten teremtett, *„amelyek az égben, a földön, és amelyek a vizekben a föld alatt vannak.”* A tiltás három területre vonatkozik:

1. Ne készíts (imádat céljából) semmi hasonlót, ami az égben van: Napot, Holdat és más égitesteket.
2. Semmit, ami a földön van: sem embert, sem bármilyen állatot.
3. Se amik a vízben a föld alatt vannak: minden vízi állatot a legkisebből a legnagyobbig.

Isten tilalma világos és egyértelmű: *„Átkozott az ember, aki faragott és öntött képet csinál, utálatára az Úrnak, mesterember kezének munkáját, és rejtve tartja azt! És feleljen az egész nép és mondja: Ámen!”* (5Móz 27,15). *„Ne csináljatok magatoknak bálványokat, se faragott képet, se oszlopot ne emeljetek magatoknak, se kőszobrokat ne*

állítsatok fel a ti földetekeken, hogy meghajoljatok előtte, mert én vagyok az Úr, a ti Istenetek” (3Móz 26,1).

Miért csak Istent szabad imádni? Mert Ő a Teremtő, minden teremtmény neki köszönheti az életét. Amikor Sátán arra kérte Jézust, hogy imádjá őt, Ő ezt válaszolta neki: *„Eredj el Sátán, mert meg van írva: Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak néki szolgálj.”* (Mt 4,10). János apostolt annyira lenyűgözte az, amit látomásban kapott az angyaltól, hogy megfélekedezett magáról, imádni akarta őt, akkor az angyal ezt mondta neki: *„Meglásd, ne tedd; mert szolgatársad vagyok néked, és a te atyádfiainak, a prófétáknak, és azoknak, akik megtartják e könyvnek beszédeit. Az Istent imádd.”* (Jel 22,9). Mivel az angyal is betartotta, és Jánossal is betartatta a második parancsolatot, akkor nekünk is annál inkább ragaszkodnunk kell Isten e parancsolatához is. Ez világosan elénk tárja, hogy milyen nagy bűnt követünk el, ha az ember által készített „akármí” előtt leborulunk és imádkozunk, vagy imádjuk azt.

Mit jelent imádni? Az imádat a szeretet legfelső foka. Néhány héttel az esküvőjük előtt a menyasszony és a vőlegény, akár alvás előtt vagy amint felébred, nem arra gondol, hogy mekkora lesz a villany vagy a gázszámla, hanem a nagy „Ő-re”, szíve választottjára, mert nagyon szereti. Ha teljes szívből szeretjük Istent, és reá gondolunk, mikor elalyszunk, és amikor felébredünk, akkor nemcsak imádkozunk hozzá, hanem imádjuk is Őt.

A zsidók jól ismerték a Tízparancsolatnak ezt a rendelkezését, hogy Isten határozottan tiltja a bálványimádást, mégis sajnos többször beleestek a bálványimádás bűnébe, mert több helyen ilyen dolgokat olvasunk a Bibliában: *„És magaslatokat építettek a Baálnak, hogy megégessék fiaikat a tűzben, égőáldozatul a Baálnak, amit én nem parancsoltam, sem nem rendeltem, és amire nem is gondoltam”* (Jer 19,5).

Még olvasni is borzalom, hogy pogány isteneknek áldozati helyeket építettek és gyerekeiket is készek voltak feláldozni tiszteletükre. Nézzünk meg még egy elgondolkodtató történetet. Isten negyven évig vezette Izrael népét a pusztában. Mérges kígyók támadták meg őket és közülük sokakat megmártak, és sokan behaltak a marásba. A nép Mózeshez, Mózes pedig Istenhez fordult segítségért és ezt a választ kapta: *„Mondta az Úr Mózesnek: Csináld magadnak tüzes kígyót, és tűzd fel azt póznára: és ha valaki megmarattatik, és feltekint arra, életben maradjon. Csinált azért Mózes rézkígyót, és feltűzte azt póznára. És lett, hogy ha a kígyó valakit megmárt, és az feltekintett a rézkígyóra, életben maradt”* (4Móz 21,8-9). Nagyon különös, de Jézus a rézkígyóval azonosította magát, amikor Nikodémusszal beszélgetett: *„Amiképpen felemelte Mózes a kígyót a pusztában, akképpen kell az ember Fiának felemeltetnie”* (Jn 3,14). Minden embernek csak Krisztus keresztáldozatában van reménysége. A bűn kígyója mindannyiunkat megmárt, ezért ha a bűnbetegségünkből mi is szeretnénk kígyógyulni, akkor ugyanúgy tekintsünk hittel Jézusra, mint ahogy a zsidók tekintettek a rézkígyóra, amikor megmárták őket a mérges kígyók a pusztában, és mindenben kövessük a drága jó Megváltónk tanítását.

Sajnos a Bibliában azt találjuk, hogy Izrael népe ezt az érc kígyót a későbbi századokban másra használta. Olvassuk figyelmesen: *„Ő rontotta le a magaslatokat, törte el az oszlopokat, és vágta ki az Aserát, és törte össze az érc kígyót is, amelyet Mózes csinált; mert mind az ideig az Izrael fiai jó illatot tettek annak, és nevezték azt Nékhustánnak”* (2Kir 18,4). A héber נִחְשְׁתָן (Nékhustán) szó jelentése „rézisten” vagy „kígyó”. A fenti bibliai idézet a bálvány istentisztelet helyeinek lerombolásáról és az érc kígyó összetöréséről számol be. Ebből az látható, hogy az érc kígyót is imádták. A pusztában felemelt érc kígyó Jézust jelképezte, de az izraeliták Jézus helyett a kígyót imádták. Vajon nem lehetünk kitéve mi is, mint ma élő keresztények, ugyanennek a veszélynek? Ha mi nem is imádunk szobrokat vagy tárgyakat és a fészületet,

de jobban szeretjük a karriert, a pénzt vagy a tekintélyt, vagy bárkit, mint Istent, akkor mi is bálványimádók vagyunk?

Miért tiltja Isten minden kép és szobor imádását? Erre a kérdésre Isten válaszoljon: *„Azoknak bálványa ezüst és arany, emberi kezek munkája. Szájuk van, de nem szólnak; szemek vannak, de nem látnak; Füleik vannak, de nem hallanak; orruk van, de nem szagolnak; Kezeik vannak, de nem tapintanak, lábaik vannak, de nem járnak, nem szólnak az ő torkukkal. Hasonlók legyenek azokhoz készítőik, és mindazok, akik bíznak bennük!”* (Zsolt 115,4-8).

Mind az ó-, mind az újszövetségi Szentírás arról tesz bizonyosságot, hogy Isten csak egy van. Ugyanakkor megmondja a Biblia azt a tényt is, hogy a különféle népek más-más isteneket imádnak; ezeknek más a nevük, más-más alakot, természetet, tevékenységet tulajdonítanak nekik. Ezek az istenek a Biblia szerint azonban csak semmit nem érő bálványok; ezek tisztelete akár Izrael népe, vagy számunkra, keresztények számára az egyik legsúlyosabb bűn. Vegyünk egy példát: hogy éreznénk magunkat, ha a házastársunk egy harmadik személyt tartana mellettünk? Mennyire fáj Istennek, ha mi nem őt, hanem egy nem létező istent tisztelünk vagy imádunk?

A Bibliában a vízözön előtt kevés nyomát találjuk a bálványimádásnak. Azonban a vízözön után Noé kilencedik leszármazottjáról, Táréről ezt olvassuk: *„És monda Józsué az egész népnek: Ezt mondja az Úr, Izráelnek Istene: A folyóvízen túl lakoztak régen a ti atyáitok: Táré, Ábrahámnak atyja és Nákhórnak atyja, és idegen isteneknek szolgáltak”* (Józs 24,2).

Ennek a témakörnek befejezéséül Isten tanácsát idézem: *„Ha reménységemet aranyba vetettem, és azt mondtam az olvasztott arany-nak: Én bizodalمام! Ha örültem azon, hogy nagy a gazdagságom, és hogy sokat szerzett az én kezem; ha néztem a napot, amikor fényesen*

ragyogott, és a holdat, amikor méltósággal haladt, és az én szívem titkon elcsábult, és szájjammal megcsókoltam a kezemet: Ez is bíró elé tartozó bűn volna, mert ámitottam volna az Istent odafenn” (Jób 31,24-28).

4. BIBLIÁBÓL ERED-E A LÉLEK HALHATATLANSÁGÁ- NAK TANA?

Már a Biblia első lapjain találkozunk ezzel a kérdéssel. Isten ezt mondta Ádámnak: „*A kert minden fájáról bátran egyél, de a jó és gonosz tudásának fájáról, arról ne egyél; mert amely napon eszel arról, bizony meghalsz*” (1Móz 2,16-17). Azonban Sátán pont az ellenkezőjét mondta Évának Édenben: „*És monda a kígyó az asszonynak: Bizony nem haltok meg*” (1Móz 3,4). Az Isten és a Sátán kijelentése közül csak az egyik az igaz. Isten az engedelmességhez kötötte az örök életet, Sátán pedig azt mondta, ha engedetlenek lesznek Isten kijelentéseivel szemben, akkor sem halnak meg. Bármennyire is abszurdnak tűnik Sátánnak ez az állítása, az emberiség többsége mégis ezt hiszi. Mivel mindnyájan bűnben született emberek vagyunk, ezért sokkal könnyebben elhisszük a téves tanításokat, mint Isten határozott, igaz és egyértelmű kijelentéseit. Azonban mint mindig, az Isten szava teljesedett be. Az engedetlenség miatt bekövetkezett a halál, ami végig kíséri az egész emberiség történetét.

Ahogy Éva Édenben eldöntötte, hogy kinek hisz, így van ez ma is, mi döntjük el, hogy Istennek, vagy Sátánnak hiszünk. Sajnos Édenben Éva a rossz oldalra állt. Mi ne kövessük el ezt a ballépést! Higgyünk az „igazmondó Istennek” (Tit 1,2).

Test, lehelet, lélek

Ha megértjük Ádám teremtésének módját, akkor könnyen megértjük a lélek halandóságának egyértelmű és világos bibliai tanítását is. Ezért olvassuk el figyelmesen: „*Formálta az Úr Isten az embert a földnek porából, és lehelet az ő orrába életnek leheletét. Így lett az ember élő lélekké*” (1Móz 2,7). A Biblia az embert két részből álló személyként mutatja be: testből és az Istentől kapott életerőből, amelyek

egyesülésével jött létre az élő ember. Isten a földből formálta a testet és belelehelte az életnek leheletét és így lett élő lélekké, vagyis, élő emberré. A föld pora + élet lehelete = élő ember.

Az ember halálakor ennek a fordítottja történik: *„és a por visszatér a földre, ahonnan jött, az éltető lehelet meg az Istenhez, aki adta”* (Préd 12,7).⁷⁶ A halál beállta után a test porrá lesz, az éltető lehelet pedig visszatér Istenhez, aki adta azt. Ezzel megszűnik létezni az élő lélek, vagyis az élő ember. Ez a halál. *„Elpusztult minden élőlény, amely a földön mozgott: madár, jószág és vadállat, a földön nyüzsgő minden egyéb élőlény és minden ember. Minden meghalt, aminek orrában az élet lehelete volt, és ami a földön élt”* (1Móz 7,21-22).⁷⁷

A lélek (a héber „nefes” נֶפֶשׁ jelentése lélek) tehát az élő ember. Amikor az ember meghal, kettéválik a test és az élet lehelete, attól kezdve nem beszélhetünk lélekről (élő emberről), mivel az már nem létezik. A test porrá lesz, az éltető lehelet pedig visszatér Istenhez, aki adta. Hasonló, mint a víz képlete: H₂O. Két hidrogén molekula és egy oxigén molekula együtt vizet ad. Amint különválnak a két elem (a hidrogén és az oxigén), már nem létezik többé víz.

Az, hogy mit történik a testtel a halál után, az mindenki számára világos, hiszen azzal vannak a temetők tele. Viszont az a második összetevő, amit a teremtés történetében „élet leheletének” (a héber „nesamah” נְשָׁמָה – jelentése lehelet), Prédikátor könyvében meg „léleknek” vagy „éltető leheletnek” (a héberben „ruah” רוּחַ – jelentése lehelet vagy szél) van nevezve. A Bibliában azt találjuk, hogy amikor az ember meghal, akkor megszűnik a lélek, vagyis az élő ember. Bölcs

⁷⁶ Szent István Társulat kiadója Budapest 1976.

⁷⁷ RÚF

Salamon egyértelműen leszögezi: *„Mert az élők tudják, hogy meghalnak; de a halottak semmit nem tudnak, és azoknak semmi jutalmuk nincs többé; mivelhogy emlékezetük elfelejtetett. Mind szeretetük, mind gyűlöletük, mind gerjedésük immár elveszett; és többé semmi részük nincs semmi dologban, amely a nap alatt történik”* (Préd 9,7-8).

A Bibliában azt találjuk, hogy amikor Isten már Saul király egyetlen kérdésére sem válaszolt, akkor Saul elment az endori halottidéző asszonyhoz és arra kérte, idézze fel neki Sámuel prófétát (1Sám 28). A szövegből azonban egyértelmű, hogy az asszony sátáni praktikákat űzött. Ez Sátán édeni hazugságának egy napjainkban is gyakorolt módszere, ami az embereket még nagyobb tévhitbe taszítja.

Ki egyedül a halhatatlan?

Vajon az angyalok halandóak vagy halhatatlanok? Ha halhatatlanok lennének, akkor Isten nem tudná megsemmisíteni sem Sátánt, sem az angyalait. Isten szava viszont ezt írja Sátánról: *„Vétkeid sokaságával kereskedésed hamisságában megfertőztetted szenthelyeidet; azért tüzet hoztam ki belsődből, ez emésztett meg téged; és tettelek hamuvá a földön mindenek láttára, akik reád néznek. Mindnyájan, akik ismertek a népek közt, elborzadnak miattad; rémségessé lettél, s többé örökké nem leszel!”* (Ezék 28,18-19).

Ebből azt látjuk, hogy az egész világegyetemben Isten minden teremtményének élete a Teremtőtől függ. Jogos a kérdés, hogy van-e valaki a világegyetemben, akinek élete van önmagában? Erre a kérdésre Jézus így válaszol: *„Mert amiként az Atyának élete van önmagában, akként adta a Fiúnak is, hogy élete legyen önmagában”* (Jn 5,26). Jézus itt arról beszél, hogy az Atyának élete van önmagában. A Bibliában egy másik helyen ezt találjuk: *„Amit a maga idejében megmutat ama boldog és hatalmas, a királyoknak Királya és az uraknak Ura, Kié*

egyedül a halhatatlanság, aki hozzáférhetetlen világosságban lakozik; akit az emberek közül senki nem látott, sem nem láthat: akinek tisztesség és örökké való hatalom. Ámen” (1Tim 6,15-16). Itt azt olvassuk, hogy egyedül Isten a halhatatlan.

A halhatatlanság kezdete

Tegyünk fel még egy igen fontos kérdést: Mikor kapja meg minden ember a jutalmat, vagy a büntetést? Amikor meghal, vagy amikor feltámad? Jézus válaszoljon erre a kérdésre is: *„Ne csodálkozzatok ezen: mert eljön az óra, amelyben mindazok, akik a koporsókban vannak, meghallják az ő szavát, És kijönnek; akik a jót cselekedték, az élet feltámadására; akik pedig a gonoszt művelték, a kárhozat feltámadására” (Jn 5,27-28).* Jézus tanítása világos és egyértelmű. Senki sem kap jutalmat vagy büntetést halála pillanatában, hanem amikor feltámad. Akár hűségesek vagyunk, akár hűtlenek Istenhez, a fenti kijelentés világosan elénk tárja, hogy mindenki a feltámadásakor azt kapja meg azt, amit életében vetett. A halál pillanatában senki sem kap sem jutalmat, sem büntetést. Jézus a halált alvással hasonlítja össze: *„Lázár, a mi barátunk, elaludt; de elmegyek, hogy felköltsem őt... Ekkor azért nyilván monda nékik Jézus: Lázár meghalt” (Jn 11,11.14).*

Egy másik példa az ószövetségi Szentírásból: Isten ezekkel a szavakkal búcsúzott hűséges profétájától, Dánieltől: *„Te pedig menj el a vég felé; és majd nyugszol, és felkelsz a te sorsodra a napoknak végén” (Dán 12,13).* Semmilyen élvezet vagy szenvedés nincs a halál és a feltámadás között. Isten ezt mondja hűséges profétájának: *„megnyugszol”*, mert amit vetettél, az határozza meg, hogy a két feltámadás közül melyikben lesz részed. Ez érvényes minden emberre.

Mi van az emberrel a halál és a feltámadás között? Kérdezzük meg Istent: *„Mert az élők tudják, hogy meghalnak; de a halottak semmit*

nem tudnak, és azoknak semmi jutalmuk nincs többé; mivelhogy emlékezetük elfelejtetett. Mind szeretetük, mind gyűlöletük, mind gerjedésük immár elveszett; és többé semmi részük nincs semmi dologban, amely a nap alatt történik” (Préd 9,7-8). Amilyen biztos, hogy vár ránk a halál, ugyanolyan biztos az is, hogy a halottak semmit nem tudnak, és semmi részük sincs semmi dologban, ami a földön történik. Jézus ezt mondta Lázárról: *„A mi barátunk, elaludt; de elmegyek, hogy felköltsem őt. Mondának azért az ő tanítványai: Uram, ha elaludt, meggyógyul. Pedig Jézus annak haláláról beszélt; de ők azt hitték, hogy álomnak alvásáról szól”* (Jn 11,11-13). Jézus a halált alváshoz hasonlítja. Ahogy semmit nem tudunk, mi történik körülöttünk, amíg alszunk, úgy a halottak sem tudnak semmit arról, hogy mi történik körülöttük a halál és a feltámadás között.

Mit hitt Lázár testvére, Márta? *„Mondta azért Márta Jézusnak: Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem... Mondta néki Jézus: Feltámad a te testvéred, mondta néki Márta: tudom, hogy feltámad a feltámadáskor az utolsó napon”* (Jn 11,21.23-24).

Mi volt Pál apostol hite és reménysége? Ő mártírhalt, de miről ír, mit mond, mikor kapja meg az örök életet? *„Végezetre eltételezt nekem az igazság koronája, amelyet megad nekem az Úr, az igaz bíró ama napon; de nemcsak énnekem, hanem mindazoknak is, akik várva várják az ő megjelenését”* (2Tim 4,8).

Senki sem kap sem jutalmat, sem büntetést a halála pillanatában. Mindenki a feltámadásakor kapja meg azt, amit vetett: *„Mert maga az Úr riadóval, arkangyal szózatával és isteni harsonával leszáll az égből: és feltámadnak először, akik meghaltak volt a Krisztusban; azután mi, akik élünk, akik megmaradunk, elragadtatunk azokkal együtt a felhőkön az Úr elébe a levegőbe; és ekképpen mindenkor az Úrral leszünk”* (1Thess 4,16-17).

A keresztények többsége sajnos elhiszi a lélek halhatatlanságának nem bibliai tanítását, és hiszi a halál utáni életet; hiszi, mert úgy lett tanítva, de nem a Bibliából. Sokkal kevesebb azok száma, akik hiszik a feltámadás bibliai igazságát. Azonban a feltámadás tényén áll vagy bukik a keresztény hit. Erről Pál apostol ezt mondja: *„Ha a halottak fel nem támadnak, akkor Krisztus sem támadt fel. Ha pedig a Krisztus fel nem támadt, hiába való a ti hitetek: még bűneitekben vagytok... Ha csak ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk. Ámde Krisztus feltámadott a halottak közül, zsenéjük lett azoknak, akik elaludtak”* (1Kor 15,16-17.19-20). Ezért az örök életünk függ attól, hogy kinek hiszünk, Istennek vagy Sátánnak?

Beszél-e a Biblia a halál utáni életről?

Mivel a Biblia egy szót sem szól a halál utáni életről, jogos a kérdés, hogy honnan veszi át a kereszténység a lélek halhatatlanságának tanát? Vizsgáljuk meg ezt a kérdést is.

Az általános téves keresztény tanítás szerint, amikor a „jók” meghalnak, lelkük a mennybe „száll”, ha „közepesek” a tisztítótűzbe, a „gonoszok” pedig egyenesen a pokolba. Isten a Bibliában erről sehol egyetlen szót sem említ, de sok ember a saját véleményére vagy állásfoglalására próbál támpontot keresni a Bibliában.

Nézzünk meg néhány igehelyet a Bibliából, amelyekbe megpróbálják belemagyarázni, amit Sátán Évának mondott Édenben. A keresztire feszített lator kérdése és Jézus válasza: *„És monda Jézusnak: Uram, emlékezzél meg én rólam, mikor eljössz a te országodban! És monda néki Jézus: Bizony mondom néked: Ma velem leszel a paradicsomban”* (Lk 23,42-43). Először azt figyeljük meg, amit a lator kérdezett Jézustól: *„emlékezzél meg én rólam, mikor eljössz a te*

országokban”. Akkor emlékezzen meg róla, amikor „eljön” másodszor és nem, amikor „elmegy”. Ebből azt látjuk, hogy a látor hitte Jézus dicsőséges második eljövételét, és azt is tudta, hogy a hűségesegek akkor támadnak fel és testben kapják meg az örök élet jutalmát.

Figyeljük meg Jézus válaszát: „*Bizony mondom néked: Ma velem leszel a paradicsomban.*” Tudnunk kell, hogy amikor a Bibliát írták, akkor semmilyen írásjelet nem ismertek. Az írásjelek beírását a későbbi századokban emberek végezték. Sajnos helyenként hibákat követtek el. Itt is ezt látjuk. Ha a kettőspontot a „ma” után helyezzük, Jézus kijelentése egészen más értelmet kap: „*Bizony mondom néked ma: velem leszel a paradicsomban.*” vagy: „*Bizony mondom néked: ma velem leszel a paradicsomban.*”

A Bánk bán vezette összeesküvés résztvevői 1213. szeptember 13-án ölték meg Meráni Getrudis magyar királynét, II. András (ur. 1205-1235) első feleségét. Ez volt a magyar történelem leghíresebb és legjobban dokumentált bűncselekménye. E merénylet előtt válaszolt János, esztergomi érsek kétértelmű mondatával, mivel nem akart állást foglalni a tervezett merényletről: “*Reginam occidere nolite timere bonum est si omnes consentiunt ego non contradico*”, vagyis „A királynét megölni nem kell félnetek jó lesz ha mindenki beleegyez én nem ellenzem.” Következésképpen értelmezhető: A királynét megölni nem kell – félnetek jó lesz; ha mindenki beleegyez – én nem – ellenzem.” vagy „A királynét megölni nem kell félnetek – jó lesz; ha mindenki beleegyez, én nem ellenzem.” A mondat értelmét az írásjelek határozzák meg. Így van ez Jézus kijelentésével is.

Elemezzük tovább a fenti szöveget. Jézus megígérte a látornak, hogy majd vele lesz a paradicsomban. Erről beszél a Biblia. Jézus pénteken meghalt a kereszten, és vasárnap támadt fel. Mária volt az első, aki találkozott Jézussal vasárnap a feltámadás reggelén. Jézus ezt

mondta Máriának: „*Ne illess engem; mert nem mentem még fel az én Atyámhoz*” (Jn 20,17). Vasárnap reggel Jézus ezt mondta Máriának: „még nem voltam az Atyánál”. Ennek az igének fényében Jézusnak a kereszten tett kijelentése így helyes: „*Én mondom néked ma, velem leszel a paradicsomban.*” A lator arra kérte Jézust, hogy emlékezzen meg róla, amikor eljön. Jézus azt ígérte neki „ma”, pénteken, hogy a kérését dicsőséges második eljövetelekor teljesíti.

Tegyük górcső alá Jézus másik kijelentését: „*És ne féljete azoktól, akik a testet ölik meg, a lelket pedig meg nem ölhetik; hanem attól féljete inkább, aki mind a lelket, mind a testet elvesztheti a gyehennában*” (Mt 10,28). Először az „akik” és az „aki” szavakra szeretném felhívni a figyelmet. Kikre vonatkozik az „akik” és kire az „aki”? Jézus Máté 10,18-25. verseiben beszél az üldözésről. „*Halálra adja pedig testvér a testvérét, atya gyermekét; támadnak magzatok szüleik ellen és megölik őket*” (Mt 10,21). Ennek az összefüggésében vizsgáljuk meg a fenti szöveg mondanivalóját. Jézus azt mondja: „*ne féljete azoktól, akik a testet ölik meg, a lelket pedig meg nem ölhetik.*” Kik az „azoktól”? Itt emberekről van szó. Ha mindenben Jézust követjük, és csak neki engedelmesskedünk, az emberek megölhetnek bennünket, de az örök életet nem vehetik el tőlünk. Azt már említettük, hogy az első halálból mindenki feltámad, a másodikból senki. Ha viszont nem követjük mindenben Jézus tanítását, akkor nem részesülünk az örök életben. Erről beszél Jézus a fenti szövegben: „*attól féljete inkább, aki mind a lelket, mind a testet elvesztheti a gyehennában.*” Ki az, **aki** elveheti tőlünk az örök életet és az örök halálban részesít bennünket? Isten vagy ember? Ha engedetlenek vagyunk, Isten tiszteletben tartja a döntésünket és az örök halált adja osztályrészül. Ettől kell félnünk. Vagyis időben hozunk helyes döntést, hogy elkerüljük az örök halált.

A gyeheenna és a pokol

A gyeheenna vagy geenna arámi kifejezés, eredeti jelentése tűztó; az ógörög nyelvű Újszövetségben a Hádes kifejezés áll, ami a halottak helyét jelenti, de a fordításakor az helyett – pokol szót írtak. A görög geenna a héber Gehinnom megfelelője, melynek jelentése 'Hinnom-völgy', teljes nevén geh veneh-Hinnom, azaz "a Hinnom fiainak völgye" (Józs 15,8; 2Kir 23,10). Ez a terület az ókorban Jeruzsálem szeméttelpeként szolgált.

A Hinnomnak nevezett terület eredetileg egy völgy volt Jeruzsálem várfalán kívül, ahol a Moloch-ot imádó, bálványtisztelő zsidók gyermekáldozatokat mutattak be a *Tófet* vagy *Táfet* nevű tűzoltáron.

Erről a bűnről a Bibliában ezt olvassuk: *„Annak felette tömjénezett a Hinnom fiának völgyében; fiait is megégette tűzben, a pogányok utálatosságai szerint, akiket az Úr az Izrael fiai elől kiűzött volt.”* (2Kró 28,3). Amikor Izrael népe elfordult az élő Istentől, akkor ugyanazt a borzalmas bűnt gyakorolta, mint a pogányok. Gyerekeiket a pogány istenek tiszteletére elégették.

Mit jelent a „pokol” szó az újszövetségi Szentírásban? *„És az Élő; pedig halott valék, és íme, élek örökkön örökké Ámen, és nálam vannak a pokolnak és a halálnak kulcsai”* (Jel 1,18). Jézus ezt mondja: *„Nálam vannak a pokolnak és a halálnak kulcsai”*. A „pokol” szót görögül „hadész”-nak ejtjük. Ez a halottak helyét, vagyis a sírt jelenti. A „kulcs” hatalmat jelent. Jézus azt mondja, a halál kulcsai azért vannak nálam, mert legyőztem a halált és a sírt is.

Figyeljük meg a „pokol” szó használatát a „Hiszekegy” imádságban. Jézus Krisztus: *„alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül”*. Az imádkozó hová küldi Jézust? A pokolba? Azt a

Megváltót, aki legyőzte a Sátán minden kísértését. Benne nem volt bűn és a halált pedig helyettünk vállalta. Elképzelhetetlen, hogy az örökké élő és büntelen Fiú Isten a pokolban volt. Hová helyezték Jézust, miután meghalt a kereszten? A pokolba vagy a sírba? *„És levén azt, begöngyöltették azt gyolcsba, és helyezték azt egy sziklába vágott sírboltba, melyben még senki sem feküdt”* (Lk 23,53). Amikor Jézus meghalt a kereszten, a sírba temették. Tehát a Biblia szerint a „Hadész” szó nem poklot jelent, hanem a halottak helyét, a sírt.

Honnan ered a lélek halhatatlanságának tana?

Az egyik forrás a görög filozófia: „A másik beszélgetést a lélek halhatatlanságáról Faidon címmel Szókratész legjelesebb tanítványa Plátón őrizte meg az utókor számára.”⁷⁸

Láttuk, hogy Sátán már Édenben azt állította, hogy az ember nem hal meg. A fenti idézet világosan elénk tárja, hogy a kereszténység Sátán édeni hazugságát a pogányoktól vette át, mert a Biblia egy árva szót sem szól arról, hogy az ember lelke él a halál és a feltámadás között. Isten a Bibliában azt sem tanítja, hogy létezik pokol, ahol a meghaltak lelkei szenvednek, és a tisztítóútról sem tanít, ahol a lelkek megtisztulnak és utána a mennybe mennek, ahol már örök boldogságban élnek. Komolyan gondoljuk át ezt az emberi tanítást. Ha ez igaz lenne, akkor miért jönne el Jézus?

Ezzel ellentétben Isten szava azt tanítja, hogy azok a halottak, akik életükben hűek voltak Istenhez, Jézus második eljövetelekor feltámadnak, és akkor kapják meg a jutalmat: *„Mert ezt mondjuk néktek az Úr szavával, hogy mi, akik élünk, akik megmaradunk az Úr eljöveteleig, épen nem előzzük meg azokat, akik elaludtak, mert maga az Úr*

⁷⁸ Tolnai világtörténelem, 3. kötet 244/1/2/

riadóval, arkangyal szózatával és isteni harsonával leszáll az égből: és feltámadnak először akik meghaltak volt a Krisztusban; Azután mi, akik élünk, akik megmaradunk, elragadtatunk azokkal együtt a felhőkön az Úr elébe a levegőbe; és ekképpen mindenkor az Úrral leszünk” (1Thess 4,15-17).

A gonoszokról pedig ezt tanítja: *„Mikor eltelik az ezer esztendő, a Sátán eloldatik az ő fogságából. És kimegy, hogy elhitesse a föld négy szegletén lévő népeket, a Gógot és a Magógot, hogy egybegyűjtse őket háborúra, akiknek száma, mint a tenger fövénye. És feljövének a föld szélességére, és körülvevék a szentek táborát és a szeretett várost; és Istentől a mennyből tűz száll alá, és megemészti azokat” (Jel 20,7-9).* Ezt tanítja Isten a Bibliában, ezért ez igaz és ez a hiteles.

Testben vagy lélekben?

Még egy kérdést vessünk fel. Testben vagy lélekben örököljük a mennyet? A Biblia különböző fordításaiból idézek. Az eredeti héber szövegben ezt találjuk: *„Ha ez a bőröm megromlik, testemben látom meg az Istent.”* Jób 19,26. Az első teljes Bibliában, amelyet Károli Gáspár gönci református lelkész fordított és 1590-ben nyomtatták Vizsolyban, ezt találjuk: *„Továbbá minnek utána az férgek az én testemet meg-rágják, és minnek utána felébredek, ebben a testben meglátom az Istent.”* A katolikus egyház által 1851-ben Pesten az esztergomi érsek jóváhagyásával kiadott Biblia a fenti idézett szöveget így adja vissza: *„És miután ezen bőrömet a férgek összerágangyák, megint körülvéte-tem bőrömmel, és az én testemben látom meg Istenemet.”* A Vulgata szerinti fordításban, amelyet a Szent István Társulat adott ki 1915-ben Budapesten, a következőt olvassuk Jób 19,26-ban: *„És ismét körülvéte-tem bőrömmel, és az én testemben látom meg az Istent.”*

A ma legelterjedtebb és közhasználatban levő, Károli Gáspár által fordított Bibliában, ami a Magyar Bibliatanács gondozásában jelent meg és 1986-ban kiadtak Budapesten, a fent idézett szövegben így olvassuk: *„És miután ezt a bőromet megrágnák, testem nélkül látom meg az Istent.”* Az egyik legújabb magyar nyelven kiadott Biblia, amelyet a Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója jelentetett meg 2021-en Budapesten. Ezt olvassuk: *„És ha ez a bőrom szertefoszlik is, teste nélkül is meglátom az Istent.”* (Jób 19,26).

Hatalmas felelősség másként fordítani, mint ahogy az eredeti szövegben van. Különösen, ha azzal az egyház tanítását támasszák alá, és az őszinte, Istent hívő emberek millióit tévesztik meg. Milyen nagy melegség és bűn bármit változtatni a Biblia szavain. Isten ezt megtiltotta: *„Bizonyoságot teszek pedig mindenkinek, aki e könyv prófétálásának beszédeit hallja: Hogy ha valaki ezekhez hozzá tesz, e könyvben megírt csapásokat veti Isten arra; És ha valaki elvesz e prófétálás könyvének beszédeiből, az Isten annak részét eltörli az élet könyvéből, és a szent városból, és azokból, amik e könyvben megíratnak”* (Jel 22,18-19).

Hogy hangzik a „Hiszekegy” (Apostoli hitvallás) utolsó mondata, amit a hithű keresztények naponta többször is elimádkoznak? „Hiszem... a test feltámadását és az örök életet. Ámen.” Mit mondanak ebben az imában, amikor imádkozzák a „Hiszekegyet”? Ahányszor csak imádkozzák naponta, mindig azt mondják, hogy testben örököljük a mennyet. Látjuk-e az ellentétet a „Hiszekegy” imádság szavai és a keresztény egyházak tanítása között?

Mit mond erről Isten szava, a Biblia? *„Mert a mi országunk megnyekben van, honnét a megtartó Úr Jézus Krisztust is várjuk; Ki elválttatja a mi nyomorúságos testünket, hogy hasonló legyen az Ő dicsőséges testéhez, amaz Ő hatalmas munkája szerint, mely által maga alá is vethet mindeneiket”* (Fil 3,20-21). Isten szava egyértelműen azt

tanítja, hogy a hűségesek Jézus második eljövetelekor romolhatatlan testben kapják meg a jutalmat, a hűtlenek pedig ezer év múlva feltámadnak romlandó testben, hogy megkapják méltó büntetésüket. Hatalmas a különbség a két feltámadás és a két jutalom között. Kinek hiszünk inkább, Istennek vagy embereknek? Íme, a Biblia válasza: *„Mert most embereknek engedek-e, avagy az Istennek? Vagy embereknek igyekezem-e tetszeni? Bizonyára, ha még embereknek igyekezném tetszeni, Krisztus szolgája nem volnék.”* Gal 1,10.

SZERTARTÁSOK, AMELYEKET JÉZUS HAGYOTT AZ ÚJSZÖVETSÉGI EGYHÁZA SZÁMÁRA

1. JÉZUS TANÍTÁSA A KERESZTSÉGRŐL A BIBLIÁBAN

A történelem feljegyzi, hogy a keresztség szertartásának egy formáját már Jézus születése előtt is gyakorolták. Ha egy pogány elfogadta a zsidó vallást, azt alámerítéses keresztséggel vették fel sorakba.⁷⁹ A Biblia ezeket a személyeket prozelitáknak nevezi: „Nyilvánvalóan különbséget tettek a körül nem metélt, és a körülmetélt prozelitus között, azaz olyanok közt, akik nem azonosultak teljesen a zsidó hittel, és a körülmetélt prozeliták közt, akik teljesen alávetették magukat a zsidók törvényeinek.”⁸⁰

A kedves olvasó figyelmébe ajánlok még egy szófordulatot, ami csak magyarul különböztethető meg: keresztény vagy keresztyén. A „keresztény” szó a kereszt szóból ered. A „keresztyén” pedig a Krisztus nevéből származik. A keresztyén olyan ember, akinek jelleme és életelve olyan, mint Krisztusé. Más szóval minden ember olyan mértékben keresztyén, amilyen mértékben jelleme hasonlít Jézus Krisztus jelleméhez.

A Bibliában 21-szer olvassuk a „keresztség” szót, 9-szer a „megkeresztel”, 30-szor a „megkeresztelkedik” és 16-szor „Keresztelő Jánost”. Azonban mind a 76-szor a „keresztelés” alámerítést jelent. A komoly történészek Keresztelő Jánost „Alámerítő Jánosnak” nevezik, mert a

⁷⁹ <http://www.presbiterkepzes.hu/?q=node/268>

⁸⁰ Bibliai nevek és fogalmak – Evangéliumi kiadó

görög βαπτίζω (baptizo) szó alámerítést jelent. A Jordán folyóban Alámerítő János alámerítéssel keresztelte meg Jézust.

A mai kereszténység a csecsemők és a felnőttek esetében is többféle keresztelési formát gyakorol. Ezzel szemben a Bibliában ezt olvassuk: *„Egy az Úr, egy a hit, egy a kereszttség.”* Ef 4,5. Ahogy „egy az Úr”, úgy „egy a hit” és „egy a kereszttség” is. Ami azt jelenti, hogy Isten csak egyféle keresztelést ismer el. Mégpedig azt, ahogyan Jézus is megkeresztelkedett, vagyis alámerítéssel.

Mi a kereszttség feltétele a Bibliában?

Tanítsátok meg a keresztelendőket: *„Tegyetek tanítványokká”* (Mt 28,19).

A keresztelendőnek hinnie és gyakorolnia kell, amit Jézus tanít: *„Aki hisz és megkeresztelkedik, az üdvözüli”* (Mk 16,16).

A keresztelendőnek meg kell tartania mindazt, amit Jézus mond: *„Tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek”* (Mt 28,20).

Szabad akarati döntés: *„Akkor eljött Jézus Galileából a Jordán mellé Jánoshoz, hogy megkeresztelkedjék ő általa”* (Mt 3,13). Jézust nem vitték, hanem saját elhatározásából ment keresztelkedni – alámerítkezni.

A megtérés. Az újszövetségi Szentírásban azt olvassuk, hogy a keresztelendőnek a megtérés tapasztalatával kellett rendelkeznie már a keresztsege előtt. Ezt a kettőt egy esemény részének tekintették: *„Péter pedig monda nékik: Térjete meg és keresztelkedjete meg mindnyájan a Jézus Krisztusnak nevében a bűnöknek bocsánatára; és veszitek a Szentlélek ajándékát”* (ApCsel 2,38).

A keresztség módja: *„Nem tudjátok-e, hogy akik megkeresztelkedtünk Krisztus Jézusba, az ő halálába keresztelkedtünk meg? Eltemetettünk azért ő vele együtt a keresztség által a halálba: hogy mi képpen feltámasztatott Krisztus a halából az Atyának dicsősége által, azonképpen mi is új életben járjunk”* (Róm 6,3-4).

Az alámerítéses keresztség egy tudatos elhatározást és elkötelezettséget jelent a hívő részéről, hogy mindazt, amit a keresztség jelképez, meghalni a bűnnek és feltámadni egy új életre Krisztussal, megértette és éli is. Ha a fent sorolt lelki tapasztalatokat megéli, akkor következhet a keresztelés – alámerítéssel. Ha viszont nem, akkor a keresztség nem egyezik meg a Bibliában található isteni mércével.

Mivel a keresztény egyházak többsége csecsemőket keresztel, ezért nézzük meg, honnan ered a csecsemőkeresztség. Mivel a Bibliában sehol nem találunk rendelkezést a csecsemőkeresztségről, ezért az egyháztörténelemben kell keresnünk erre a választ.

Az egyháztörténelemben azt találjuk, hogy az első három század folyamán többnyire felnőtteket kereszteltek, úgy, hogy az egyént alámerítették egy folyóban, majd a későbbiekben akár egy medencében. A keresztség előtt a személyek megismerkedtek Jézus tanításával, megbánták bűneiket és egy megfontolt, életre szóló döntést hoztak. Az alámerítéses keresztség azt jelképezte, hogy az egyén eltemetkezett a bűneivel együtt, Krisztus halálához hasonlóan belemerült a hullámsírba, majd a vízből kiemelkedve, megtisztulva, feltámadt egy új életre.

A gyermekkeresztség fokozatosan honosodott meg. A legkorábbi csecsemőkeresztelésre utaló leírás Szt. Iréneusz „Az eretnekek ellen” (Adversus haereses) című művében található, majd Órigenész is megemlíti a Homíliáiban a csecsemőkeresztelést, mint szokást, de a

csecsemőkeresztelés széles körben csak később terjedt el Szent Ágoston óta (430).

Az őskeresztény egyházban a 4. század előtt egységes keresztelési mód volt gyakorlatban. Az 5. századra a gyermekkeresztelés uralkodó gyakorlattá vált az egész egyházban, de a pogányoknál a felnőtteket is megkeresztelték. A korai középkorban a csecsemőkeresztelés már megszokottá vált, és a rítus jelentősen egyszerűsödött. A gyermekkeresztés elterjedésével párhuzamosan a templomokban a keresztelőmedence mérete csökkent, a 8. századtól mind kevesebb keresztelőkápolna épült.

Nyugat-Európában a vízzel meghintés vagy leöntés a 12. és a 14. század között vált a keresztelés megszokott módjává, de ugyanakkor a vízbe merítést még a 16. században is gyakorolták.

Az újkor hajnalán a reformátorok nem akartak a hagyományos szokással szakítani, de másrészt a gyermekkeresztést sehogyan sem tudták észszerűen a saját vallási rendszerükbe beleilleszteni, mert a Biblia kizárólag a felnőtt keresztést tanítja. Mégis a gyermekkeresztést tették gyakorlatukká. Később azok a protestánsok, akik tovább tanulmányozták a Bibliát és megértették a felnőtt keresztés fontosságát, azok kezdték gyakorolni a felnőtt keresztést. Mivel a csecsemőket nem lehet megtanítani a Biblia igazságaira, nem élhetik át a megtérést sem, és nem tudnak felelősségteljes döntést hozni, ezért napjainkban az új protestáns egyházak jelentős része a felnőtt keresztést gyakorolja.

Két példát említünk ezzel kapcsolatban:

A Baptista Egyházban vallják, hogy a bemelegítést az Úr Jézus Krisztus rendelte. A bemelegítés az újjászületés jelképe, a Megváltóba vetett

hit szeretetből és engedelmségből fakadó gyümölcse, Krisztussal és az ő testével, a hívők közösségével való egyesülésünk kiábrázolása.

Bemerítésben csak az részesülhet, akinek életében láthatók a megtérés gyümölcsei; aki az Úr Jézus Krisztusba vetett hitéről vallást tett, és önként kéri a bemerítését. Jézus Krisztus rendelése és az apostolok példája nyomán a bemerítendő az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevére teljesen a víz alá merítik. A bemerítéssel az újjászületett ember ünnepélyesen vallást tesz arról, hogy bűnös életével szakítva, magát mindenestől átadja Jézus Krisztusnak. Isten a bemerítésben részesülő embert bizonyossá teszi arról, hogy amiképpen meghalt és eltemetett Jézussal együtt a bűnnek, akképpen vele együtt új életre támad fel. A bemerítés által kiábrázolt igazságok a bemerítendő szívében munkálkodó élő hit által válnak valósággá.

A keresztség a Hetednapos Adventista Egyházban is alámerítéssel történik. Ez a hit magának a szónak a jelentéséből ered, amely bemerítést jelent, és a szó szimbolikájából is, amelyet Róma 6-ban találunk, ahol a keresztséget Pál apostol a múlt, a bűnös élet eltemetésének, valamint egy új élet kezdésének nevezi. A Biblia tanítása és az adventisták meggyőződése szerint a meghintéses keresztség nem tölti be azt a jelképet, amelyet Jézus meghagyott. Vallják továbbá, hogy a keresztséget csak felnőtt korban lehet alkalmazni, mivel a Mk 16,16-ban ezt olvassuk: *„Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözüli; aki pedig nem hisz, elkárhozik.”* Az adventisták azért nem tanítják és nem is gyakorolják a gyermekkeresztséget, mert a Biblia sehol nem tanítja azt. A keresztség az adventista egyházban külső jele annak, ami belül megtörtént. Az ember elfogadja Krisztust Megváltójának, megbánja bűneit, és új életet kezd. A szív azért változik meg, mert Isten a törvényét a szívbe írja, és ezáltal az ember nem kötelességből, hanem szeretetből tartja meg parancsolatait. Az adventisták úgy hiszik a Biblia szerint, hogy a keresztség a hitélet kezdetének külső megnyilvánulása. Megnyugvást

hoz a megkereszteltnek, mert a keresztségben is Jézust követik, úgy, mint a Biblia többi tanításában is.

Amint láttuk, a mai keresztények különféleképpen gyakorolják a keresztséget, a Bibliában pedig azt olvassuk, hogy Isten csak egy keresztséget ismer el, amelyben Jézus is példát adott. Jézus ezt mondja: *„De mikor eljön amaz, az igazságnak Lelke, elvezérel majd titeket minden igazságra. Mert nem ő magától szól, hanem azokat szólja, amiket hall, és a bekövetkezendőket megjelenti néktek”* (Jn 16,13). Ezért kérjük, hogy a Szentlélek vezessen el bennünket Isten minden igazságára, és azt örömmel fogadjuk el és gyakoroljuk életünkben, hogy mi is megtehessek életünk legfontosabb lépését, úgy, ahogy azt Jézus bemutatta. Hitből fakadóan gyakoroljuk Isten minden igazságát és úgy köntünk örök szövetséget a keresztség által a mindenható Istennel.

Jézus azt mondta, hogy a Szentlélek minden igazságra elvezet. Nem egyes igazságokra, hanem mindegyikre. Ezért mi határozzuk meg, hogy mindenben követjük Jézust, vagy csak egyes dolgokban. Egy példa: Megismerkedett egy fiú és egy lány. Megszerették egymást és tervezik a házasságot. Egyikük ezt mondja: *„Drágám, én nagyon szeretlek. Mindent megteszek, hogy te boldog legyél egész életedben. Ha gyermekeink születnek azokat is arra tanítom, hogy tiszteljenek, szót fogadjanak és szeressenek. Csak egy kérésem lenne: Kérlek, engedd meg, hogy a 365 napból csak egy napot mással töltssek.”* Ki lépne be közülünk ilyen házasságba? Úgy gondolom senki. Vagy teljesen hűek vagyunk egymáshoz, vagy hűtlenek. Így van ez az Istennel való kapcsolatunkban is. Az Istennel való kapcsolatunkban sem lehetünk részben hűek. Vagy teljesen azok vagyunk Istenhez, vagy teljesen hűtlenek. Az Isten követésében nincsen köztes állapot.

A Biblia az Istennel való kapcsolatot a házassággal hasonlítja össze. Ef 5,22-33 a házastársak közötti kapcsolatról beszél és a 32.

versben így fejezi be: *„Felette nagy titok ez: de én a Krisztusról és az egyházzól szólok.”* Jézus szavai szerint a házasságot is a házasságkötés alkalmával tett hűségígéret letaposása bontja fel: *„Aki elbocsátja feleségét, hanemha paráznaság miatt, és mást vesz el, házasságtörő; és aki elbocsátottat vesz el, az is házasságtörő”* (Mt 19,9). Ahogy a hűtlenség felbontja a legszorosabb kapcsolatot a földön, mennyivel inkább vonatkozik ez az Istennel való kapcsolatunkra. Hisz ettől a kapcsolattól függ az örök életünk vagy örök kárhozatunk. Lehet-e akkor az Isten iránti hűségünket félvállról venni?

Mivel mindenben Jézus a legtökéletesebb példa, úgy a keresztségben is. Ezért idézzük fel a keresztségének néhány mozzanatát: (Mt 3,13-17). Jézus „ment” keresztkedni és nem „vitték”. Ez több dolgot jelent: Szabad akarati döntést, teljes meggyőződést és felnőtt kort. Jézusnak nem kellett volna megkeresztelkedni, mert benne nem volt bűn, mi pedig bűnösök vagyunk. Jézus a keresztségben is példát adott arra, hogy kövessük őt. Az idézett szövegben Jézus a keresztséget „igazságnak” nevezi: *„így illik nekünk minden igazságot betöltenünk”* (Mt 3,15). – mondta. Jézus *„kijött a vízből”*, mert alámerítéssel keresztkedett meg. Még egy kérdés: Miért keresztkedett meg? Azért, hogy nekünk példát adjon. Hajlandóak vagyunk-e ebben is Jézus példáját követni?

Miért 30 éves korában keresztkedett meg Jézus? Azt is szem előtt kell tartanunk, hogy Jézus nem csak megváltó. Miért hoztak a napkeleti bölcsek háromféle ajándékot neki? *„És bemenvén a házba, ott találták a gyermeket anyjával, Máriával; és leborulván, tisztességet tőnek neki; és kincseiket kitérvén, ajándékokat adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát”* (Mt 2,11). A három különböző ajándék Jézus három különböző szolgálatát jelképezi. Abban az időben aranyat királynak, tömjént papnak, mirhát pedig szenvedőnek adtak. Jézus nem csak megváltó, hanem pap is és szenvedő is.

Mivel Mózes törvénye szerint a lévíták 30 éves korukban kezdték papi szolgálatukat, ezért Jézus is 30 éves korában keresztkelkett meg és kezdte el papi-tanítói szolgálatát, ami a Dániel által adott prófécia szerint, Dán 9,27 alapján három és fél évig tartott.

2. JÉZUS TANÍTÁSA A LÁBMOSÁS SZERTARTÁSÁRÓL A BIBLIÁBAN

A Biblia szerint a Jézus által meghagyott utolsó vacsora három részből áll: a lábmosásból, a kovásztalan kenyérből és a kovásztalan, vagy erjedetlen szőlőléből. A továbbiakban mindhárom részt aprólékosan megtárgyaljuk.

„Jézus ott állt az Ó- és Újszövetség fordulópontján, a két szövetség két nagy ünnepének találkozásánál. Krisztus, Isten hibátlan Báránya elkezdte bűnázdozatként bemutatni magát, hogy ilyen módon véget vessen a jelképek és istentiszteleti szertartások ama rendszerének, amely négyezer év óta az ő halálára mutattak. Mikor tanítványaival megette a pászkavacsorát, akkor ennek a helyettesítésére szerezte azt a szolgálatot, amelynek nagy áldozata emlékjelül kellett szolgálnia. A zsidó nemzeti ünnep érvénye örökre megszűnt. Azt a szolgálatot, amelyet Krisztus akkor és ott elrendelt, figyelembe kellett és kell venni minden követőjének, minden országban és minden korszakban az idők végezetéig.

A pászka az egyiptomi fogságból, rabszolgaságból való megszabadításnak a megemlékezésére szolgált. Isten parancsolta meg a zsidóknak azt, hogy évről-évre, mikor a gyermekek megkérdezik ennek az elrendelt ünnepnek értelmét, akkor a megszabadítás történetét ismét és ismét beszéljék el nekik. Ezt a csodálatos megszabadulást ilyen módon kellett frissen megtartani minden egyes nemzedék emlékezetében. Az Úrvacsorát Jézus annak a nagy szabadításnak a megemlékezésére rendelte el, amit Ő alkalmazott halála eredményeként. Amíg Krisztus másodszor is eljön hatalommal és dicsőséggel, ezt az isteni

elrendelést kell ismételtlen megünnepelnünk. Ez az az eszköz, amellyel Krisztus nagy művét frissen kell megtartanunk emlékezetünkben.”⁸¹

Jézus tudta, hogy elközelgett a halála, ezért együtt akarta elfogyasztani az utolsó pászskabárányt tanítványaival. Ezt olvassuk: *„A pászka (húsvét) ünnepe előtt pedig, tudván Jézus, hogy eljött az ő órája, hogy átmenjen e világból az Atyához, mivelhogy szerette az övéit e világon, mindvégig szerette őket. És vacsora közben, amikor az ördög belesugallta már Iskáriótes Júdásnak, a Simon fiának szívébe, hogy árulja el őt, tudván Jézus, hogy az Atya mindent hatalmába adott neki, és hogy ő az Istentől jött és az Istenhez megy.”* Jn 13,1-3.

A tanítványok törekedtek minél közelebb helyet foglalni Jézus mellett. Így került János a jobb, Júdás pedig a bal oldalára Jézusnak. A szövegből látjuk, hogy az ördög is jelen volt ezen a pászkavacsorán. Fontos munkát végzett, mert állandóan ezt sugallta Júdásnak: *„Feltétlenül el kell árulnod Jézust.”* Júdás már legalább egy évvel Jézus halála előtt kapcsolatban volt az ördöggel, aki állandóan azt sugallta neki, hogy árulja el Mesterét. Jn 6,70-71-ben ezt olvassuk: *„Nem én választottalak-e titeket, a tizenkettőt és egy közületek ördög? Értette pedig Júdás Iskariótest, Simon fiát, mert ez akarta őt elárulni, noha egy volt a tizenkettő közül.”*

A lassú víz partot mos, ez az ördög munkamódszere. Júdás Jézus vérdíjával, a 30 ezüstpénzzel a zsebében ment elfogyasztani a pászskabárányt. Jézus ismerte minden tanítványának szíve gondolatát, így Júdásét is. Mivel minden tanítvány a Messiás országa miniszterének képzelte már magát, ezért senki sem vállalta a legmegvetettebb szolga szerepét, aki a keleti szokás szerint megmossa a vendégek lábát. Jézus tudta, hogy Júdás már volt a papoknál, és az elárulásának árát

⁸¹ Ellen G. White, Jézus Élete, 559.

megkapta. Mivel illet a pászkaünnep előestéjén megenni a Krisztus halálát jelképező pászkaarányt, ebből Júdás sem akart kimaradni. Számára még mindig volt lehetőség elállni gonosz tervétől. Jézus őt is szerette volna megmenteni az örök pusztulástól. A vacsora alatt Jézus többször szólt Júdás lelkiismeretéhez, de mindhiába.

A pászkaarány elfogyasztása után Jézus valami rendhagyót tett: *„Felkelt a vacsorától, levetette felső ruháját; és egy kendőt vévén, körülkötötte magát. Azután vizet töltö a medencébe, és kezdte mosni a tanítványok lábát, és megtörölni a kendővel, amellyel körül van kötve”* (Jn 13,4-5). Ami a tanítványok dolga lett volna, azt Jézus, az örök Isten és a világegyetem teremtője vállalta, a legmegvetettebb szolga szerepét. Jézus először árulójának, Júdásnak mosta meg a lábát, Jáno-sét pedig utoljára.

A tanítványok semmit nem tudtak Júdás alattomos tervéről, csak Jézus, akinek szíve-lelke sírt érte. Amíg Jézus mosta Júdás lábát, a szíve újra és újra megremegett, és arra készítette, hogy akkor és ott bevallja bűnét. Júdás azonban nem akart megalázkodni. Megkeményítette szívét a bűnbánattal szemben.

Ami nagyon meglepő, a tanítványok egy része nyugodt szívvel, lelkiismeretfurdalás nélkül fogadta, hogy az Istenség második személye, a világegyetem Teremtője, a testet öltött Isten végezze a legmegvetettebb szolga szerepét. Addig minden rendben is volt, amíg Jézus a tanítványok lábát mosta, amikor azonban Péterhez ért, az érzékeny lelkiismeretű tanítvány megszólalt: *„Uram, te mosod-e meg az én lábaimat?”* 6.v. Nem tudta elviselni azt, hogy a Megváltó az ő szolgája legyen. Valóban ez egy különös mozzanat. Azonban a továbbiakból azt látjuk, hogy a többi tanítvány, de még Péter sem értette azt, amit Jézus velük tesz. Sajnos ez ma is így van. Ezért nem gyakorolja a keresztények

nagy része ezt a szertartást. Pedig Jézus azt mondta, hogy nekünk is úgy kell tennünk, ahogy Ő tanítványaival tett.

„Felelt Jézus és mondta neki (Péternek): Amit én cselekszem, te azt most nem érted, de ezután majd megérted.” 7.v. A tanítványok megszokták, hogy a legmegvetettebb szolga mossa meg a vendégek lábát. Amit azonban Jézus tett velük, az nem a keleti szokás gyakorlása volt, hanem egy új szertartás, amit Jézus a követőinek adott, hogy gyakorolják a kenyér és a pohár magukhoz vétele előtt. Péter értetlenül nézett Jézusra, de szavaiban ígéretet is kapott; majd megértette azt, amit ott Jézus vele tett. A kijelentés egyes számban hangzik el és Péterre vonatkozott. Azonban akkor ő még nem értette meg Jézus szavainak lényegét.

„Mondta neki Péter: Az én lábaimat nem mosod meg soha! Felelt neki Jézus: Ha meg nem moslak téged, semmi közöd sincs én hozzá. Mondta neki Simon Péter: Uram, ne csak lábaimat, hanem kezeimet és fejemet is!” 8-9.v.

„Krisztus azért jött el, hogy szívünket megmossa a bűn mocskától. Azzal, hogy Péter nem akarta megengedni Krisztusnak, hogy megmossa az ő lábát, szívének megtisztítása ellen tiltakozott, amit a lábmossa jelképezett. Péter valójában magát az Urat vetette el.”⁸²

Péter a leghatározottabban tiltakozott: *„Az én lábaimat nem mosod meg soha!”* A válasz is ugyanolyan határozott volt: ha nem moslak meg, akkor semmi közünk sincs tovább egymáshoz. Péter válasza: te-től talpig moss meg, nehogy elszakadjak tőled. Már ebből is

⁸² Ellen G. White, Jézus élete, 552.

világosan látható, hogy a lábmosás szertartása szerves része az utolsó vacsorának.

„Péter feladta büszkeségét és önfejűségét. Nem tudta elhordozni azt a gondolatot, hogy elkülönüljön Krisztustól. Ez a lelki halált jelentette volna számára.”⁸³

Jézus egy igen elgondolkodtató választ adott Péternek: *„Aki megfürdött, nincs másra szüksége, mint a lábait megmosni, különben egészen tiszta; ti is tiszták vagytok, de nem mindnyájan. Tudta ugyanis, hogy ki árulja el őt; azért mondta: Nem vagytok mindnyájan tiszták!”* 10-11.v. Jézusnak ez a kijelentése döntő fontosságú. Több mindenre is felhívja a figyelmünket.

Mivel köti össze Jézus a lábmosás szertartását? Mit jelent a „megfürdött” szó? *„Nem az igazságnak cselekedeteiből, amelyeket mi cselekedtünk, hanem az ő irgalmasságából tartott meg minket az újjászületésnek fürdője és a Szentlélek megújítása által”* (Titus 3,5). A fenti szöveg egyértelműen a keresztségről és a Szentlélek megújító hatalmáról beszél. Jézus azt mondja, aki „**megfürdött**”, megkeresztelkedett bibliai keresztséggel, annak, ha vétkezik, nem kell újra keresztelkedni, hanem csak a lábát megmosni. Ebből a következők tárulnak elénk: Csak az gyakorolhatja a lábmosást, aki az alámerítéssel való keresztség által szövetségre lépett Istennel. A másik megfigyelendő, hogy Jézus egy szinten említi a keresztséget és a lábmosást. Ebből, az tárul elénk, hogy a háromrészes Úrvacsorában a lábmosással újítjuk meg a Krisztussal kötött szövetségünket, amit a keresztségünkön kötöttünk vele.

Íme, egy tapasztalat az életemből, ami nekem segített megérteni a lábmosás fontosságát. Gyerekkoromban egy dombtetőn laktunk. A

⁸³ i.m., 553.

völgyben 300 méterre a házunktól volt egy tó. Amikor csak lehetett, oda jártunk fürödni. A fürdés után hazamentem és befekhettem az ágyba, mert fürdésből jöttem? Nem. Miért kellett feltétlenül lábat mosnom? Mert útközben beporosodott a lábam. Az Isten országa felé vezető úton ugyanez történik velünk lelki értelemben. Ezért utal a lábmosásnál Jézus a keresztségre, mert a kettő elválaszthatatlan egymástól. Miért? Azért, mert Jézus összekötötte a keresztséget a lábmosással.

Jézus azért hangsúlyozta, hogy „*nem vagytok mindnyájan tiszták*”, mert ezzel Júdásra utalt és még egy fontos igazságra hívta fel mindnyájunk figyelmét. A lábmosást a bennünk levő lelkület teszi érvényessé vagy érvénytelenné.

„Mikor Jézus körülkötötte magát egy kendővel, hogy lemossa a port a lábukról, akkor ezzel a cselekedetével az elidegenedést, a féltékenységet, és a gőgöt kívánta lemosni a szívükről. Ez sokkal többet jelent, mint poros lábuk lemosása. Azzal a lelkülettel, amellyel akkor és ott rendelkeztek, még egyikük sem készült fel a Krisztussal való közösségre. Amíg nem jutottak el Krisztus segítségével az alázatosság és a szeretet állapotába, addig valójában még nem készültek fel arra, hogy részt vegyenek a pászka vacsorán, vagy részesüljenek ebben az emlékszolgalatban, amelyet Krisztus éppen meg akart alapítani. Szívüknek meg kellett tisztulnia. A büszkeség, a haszonlesés egyenletlenkedést és gyűlöletet alkot, Jézus azonban mindezt lemosta róluk, mivel megmosta a lábukat... Nem vagyunk addig alkalmasak és felkészültek a Krisztussal való közösségre, míg meg nem tisztulunk az ő segítő ereje által”⁸⁴

⁸⁴ i.m. 553

Mivel Jézus látta, hogy a tanítványai nem értik a lábmosás szertartásának jelentését, ezért így folytatta: „*Mikor azért megmosta azoknak lábait, és a felső ruháját felvette, újra leülvén, monda nékik: Értitek-e, hogy mit cselekedtem veletek? Ti engem így hívtok: Mester, és Uram. És jól mondjátok, mert az vagyok. Azért, ha én az Úr és a Mester megmostam a ti lábaitokat, néktek is meg kell mosnotok egymás lábait.*” 11-14.v. Jézus ebben a kijelentésében egyértelműen hangsúlyozza a lábmosás gyakorlásának fontosságát. Ha én megmostam a ti lábaitokat, akkor nektek is meg kell mosni egymás lábát. Ha gyakoroljuk a lábmosást az Úrvacsora előtt, akkor engedelmessé válunk Jézus szavainak, ha nem gyakoroljuk, akkor visszautasítjuk azt. Mint minden más bibliai igazsággal kapcsolatban, a döntés a miénk. Isten senkit sem kényszerít az engedelmességre. Azonban egyet ne felejtünk el: amit vetünk, azt aratjuk. Ha Isten gyermekei bármikor gyakorolják ezt a szertartást, közelebb kerülnek Istenhez és egymáshoz.

„*Mert példát adtam néktek, hogy amiképpen én cselekedtem veletek, ti is akképpen cselekedjétek.*” 15.v. „Krisztus itt egy vallásos istentiszteleti szolgálatot szerzett és rendelt el. Urunk cselekedete útján ez az alázatra tanító szertartás megszentelt szolgálat lett. A tanítványoknak figyelembe kellett ezt venniük, hogy mindig megtarthassák elméjükben Krisztusnak az alázatosságról és a szolgálatról adott leckéjét. Ez a szertartási előírás a Krisztus által rendelt Úrvacsorára való előkészület. Amíg a büszkeséget, az egyenlenséget és a versengést ápolgatjuk, a szívünk nem tud közösségbe kerülni Krisztussal. Nem vagyunk felkészülve, hogy elfogadjuk testének és vérének közösségét. Ezért rendelkezett Jézus úgy, hogy elsősorban az Ő megalázkodásának az emlékjeleit vegyük figyelembe.”⁸⁵

⁸⁵ i.m., 555

„Bizony, bizony mondom néktek: A szolga nem nagyobb az ő Uránál; sem a követ nem nagyobb annál, aki azt küldte. Ha tudjátok ezeket, boldogok lesztek, ha cselekszitek ezeket” (Jn 13,16-17).

Jézus szavaiból két fontos dolgot érthetünk meg. Az első: amikor Jézus valami nagyon fontos dolgot akar mondani, akkor megismétli ezt: „Bizony, bizony”. Itt is ezzel találkozunk. A másik: tegyük egymás mellé a 15. és a 17. verset: *„ti is akképpen cselekedjete” 15.v Ha tudjátok ezeket, boldogok lesztek, ha cselekszitek ezeket.” 17.v.* Ha eddig nem tudtuk, nem vagyunk felelősek Isten előtt. Ha pedig van lehetőségünk megtudni, hogy mit kér Isten, de figyelmen kívül hagyjuk, akkor Isten előtt felelünk. Ha pedig úgy tesszük, ahogy Jézus tette, boldogok leszünk.

„Megvan bennünk az a hajlam, hogy önmagunkat magasabbra becsüljük, mint embertársainkat, hogy csak magunkért munkálkodjunk és mindent megtegyünk a legjobb helyek elnyeréséért. Ez gyakran azt eredményezi, hogy gonosz feltételezések születnek bennünk és megkeseredik a lelkünk. Az Úrvacsorát megelőző elrendelt cselekménynek el kell távolítani az utunkból ezeket a félreértéseket, meg kell szabadítania bennünket önzésünktől és le kell szállítania bennünket önmagunk felmagasztalásának magaslatáról, le egészen szívünk megalázkodásáig, ami egyedül vezet el bennünket odáig, hogy szolgáljuk embertársainkat.”⁸⁶

„Gondolataink nem az önelégültség, hanem a szigorú önmegrovás és alázatosság gondolatai lesznek. Elménk arra készül fel, hogy le döntsön minden olyan akadályt, amely létrehozhatja az elidegenedést. Eltávolítunk magunkból minden gonosz gondolatot és beszédet. Csak a megvallott bűnök lehetnek megbocsátott bűnök. Krisztus leigázó

⁸⁶ i.m. 556

kegyelme tér be a lelkünkbe, és Krisztus szeretete vonja együvé szívünket embertársunk szívével áldott egységbe.

Ha a lábmosás rendtartását ekképpen gyakoroljuk, akkor lángra lobban a vágy szívünkben egy magasabb rendű lelki élet után. Erre a vágyunkra az isteni Tanú válaszol majd. A lelkünk felemelkedik, és abban a tudatban vehetünk részt az Úrvacsorában, hogy bűneinket Isten már megbocsátotta nekünk.

Valahányszor helyes lelkülettel ünneplik meg ezt az Úr által rendelt szertartást, mindannyiszor Isten gyermekei szent kapcsolatba kerülnek egymással azért, hogy kölcsönösen segítsék és támogassák egymást. Elkötelezik magukat arra, hogy életüket önzetlen szolgálatra adják oda.”⁸⁷

„Krisztus azért mosta meg tanítványai lábát, mert tudta róluk, hogy tévelyegtek és hibákat követtek el, és ezzel egy kivételével mind a tizenkettőt bűnbánatra készítette.”⁸⁸

⁸⁷ i.m., 557

⁸⁸ i.m., 563

3. JÉZUS TANÍTÁSA AZ ÚRVACSORAI KENYÉRRŐL ÉS A BORRÓL A BIBLIÁBAN

Milyen nagy öröm és boldogság, ha mindent úgy teszünk, ahogy a drága jó Megváltónk példát adott nekünk. Megelégedetté és szeretetteljessé tesz bennünket az a tudat, ha életünk minden napján Jézus lábnyomában járunk. Hisz szeretetünket Jézus iránt azzal fejezzük ki, ha mindent pontosan úgy teszünk, ahogy Ő példát adott nekünk. Mindazt, amit Jézus rendelt el, azt erkölcsi és szeretetből fakadó kötelességünk pontosan úgy gyakorolni, ahogy Ő meghagyta. Vagy mindent pontosan úgy teszünk, mert szeretjük, vagy csak részben engedelmeskedünk, és azzal szeretetlenségünket fejezzük ki iránta.

Amíg a pászka vacsora Izrael népét arra emlékeztette, hogy hogyan szabadította ki Isten őket az egyiptomi fogságból, addig a kenyér és a pohár magunkhoz vétele arra emlékeztet bennünket, hogyan szabadított meg bennünket golgotai halálával a bűn rabságából. Ezért a három részes Úrvacsorát: a lábmosást, a kovásztalan kenyér és kovásztalan must fogyasztását Jézus Krisztus dicsőséges második eljöveteléig kell gyakorolnunk. *„Mert valamennyiszer eszitek e kenyeret és isszátok e poharat, az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljövend”* (1Kor 11,26).

A pászka bányát Jézus kereszthaláláig kellett fogyasztani, az Úrvacsorát Jézus második eljöveteléig kell gyakorolnunk. Jogos a kérdés, hogy lesz-e Isten országában is Úrvacsora, ami emlékeztet bennünket Jézus golgotai halálára? Az Úrvacsora összekötő kapocs Jézus első és második eljövetele között. A kérdésre Jézustól kérjük a választ: *„Mondom pedig nektek, hogy: Mostantól fogva nem iszom a szőlőtökének ebből a terméséből mind ama napig, amikor újan iszom azt veletek az én Atyámnak országában”* (Mt 26,29).

Amint láttuk, a lábmosás a bűn szennyének lemosását jelképezi. Ez segít megérteni Jézus szavait. Mivel Isten országában nem lesz bűn, ezért nem kell gyakorolnunk a lábmosást, csak a két részből álló Úrvacsorát. A kovásztalan kenyér jelképezi Jézus büntelen testét, a kovásztalan must pedig a büntelen vérét.

Miután Jézus megmosta a tanítványok lábát, visszament helyére és folytatta a vacsorát, de egészen új tartalommal: „*Mikor pedig ettek, vette Jézus a kenyeret és hálákat adva, megtörte és adta a tanítványoknak, és mondta: Vegyétek, egyétek; ez az én testem. És vette a poharat és hálákat adva, adta azoknak, ezt mondván: Igyatok ebből mindnyájan; Mert ez az én vérem, az új szövetségnek vére, amely sokakért kionttatik bűnöknek bocsánatára*” (Mt 26,26-28).

Azt olvastuk, hogy a kenyér jelképezi Jézus bűn nélküli testét, a pohár pedig a büntelen vérét. Jogos a kérdés, hogy milyen kenyeret és bort használt Jézus az utolsó vacsorán? A ceremóniális törvény szerint melyik ünnep keretében volt a pászkavacsora? Olvassuk: „*A kovásztalan kenyerek első napján pedig Jézushoz mentek a tanítványok, mondván: Hol akarod, hogy elkészítsük neked ételedre a pászka (húsvéti) bárányt.*” Mt 26,17. A kovásztalan kenyerek ünnepe kezdődött. Akkor milyen kenyeret használt Jézus? Kovászosat vagy kovásztalant? Egyértelmű, hogy kovásztalant. Miért? Mert a Bibliában a kovász a bűnnek a jelképe: „*Mindenekelőtt oltalmaztatók meg magatokat a farizeusok kovászától, ami a képmutatás*” (Lk 12,1). „*Azért ne régi kovással ünnepeljétek, sem rosszaságnak és gonoszságnak kovásával, hanem tisztaságnak és igazságnak kovásztalanságában*” (1Kor 5,8). Ha kovászos kenyérral úrvacsorázunk, azzal tagadjuk Jézus büntelenségét, ha pedig kovásztalan kenyérral, azzal elismerjük Jézus büntelenségét. Ugyanez a helyzet a borral is. Mik változtatják át a mustban levő szőlőcukrot alkohollá? A kovászgombák. Jelképezheti-e Jézus büntelen vérét részegítő ital? Vagyis kovászgombákkal megromlott must, illetve

bor? Egyértelmű, hogy nem. Azt olvastuk: „*ne régi kovással ünnepe-
jetekek... hanem igazságnak kovásztalanságában*”. Jézus kovásztalan ke-
nyeret és kovásztalan mustot használt az utolsó vacsorán, mert csak
azok jelképezhetik Jézus büntelen testét és büntelen véréét. Ebben is
kérjük Isten segítségét, hogy pontosan kövessük a drága jó Megváltónk
példáját.

Fel kell készülnünk lelkileg az Úrvacsorára. Isten minden embert
figyelmeztet, aki az Úrvacsorához járul. „*Azért aki méltatlanul eszi e
kenyeret, vagy issza az Úrnak poharát, vétkezik az Úr teste és vére el-
len. Próbálja meg azért az ember magát, és úgy egyen abból a kenyér-
ből, és úgy igyon abból a pohárból*” (1Kor 11,27-28). Minden Krisztus
által adott szertartást igen komolyan kell vennünk, mert örök életről
vagy az örök halálról van szó. Soha ne menjünk közömbös lelkülettel
úrvacsorázni. Erre a legszomorúbb példa Júdás, aki harminc ezüstpénz-
zel a zsebében ment a pászkavacsorára.

A tanítványok közül senki sem tudta, hogy Júdás már megegyezett
a főpapokkal és elárulta Jézust. Jézus még mindig mindent megtett
érte, mert szerette volna megmenteni. „Ámbár az irgalmasság hullá-
mai visszaverődtek Júdás konok gögijének sziklafaláról, ezek a hullá-
mok mégis ismételten visszatértek a legyőző szeretet egyre erősebb
dagályával. Ámbár Júdást meglepte és megrettentette bűnének a fel-
fedése, de ez nem készítette bűnbánatra, hanem csak még eltökél-
tebbé tette szándéka megvalósításában.”⁸⁹

Miért nem tudta Jézus megmenteni Júdást? Mert Júdás jobban
szerette a bűnt, mint Jézust. „*A falat után akkor bement abba a Sátán.
Monda azért néki Jézus: Amit cselekszel, hamar cselekedjed*” (Jn
13,27). Jézus tiszteletben tartotta Júdás szabad akarati döntését.

⁸⁹ i.m., 562

Méltatlanul járult az Úrvacsorához és ezért áldás helyett átokban részesült. Megtörténhet-e ez velünk is? Ezért komolyan készüljünk fel a Krisztus által adott szertartások gyakorlására. Júdás, amit vetett, gyorsan le is aratta. „Eljöhettek az összejövetelre olyan személyek is, akik szívükben nem az igazság és a szentség szolgái, de akik mégis részt kívánnak venni az úrvacsorai istentiszteleten. Ezt ne tiltsuk meg nekik. Vannak olyan tanúk is jelen, akik ott voltak, mikor Jézus megmosta tanítványai lábát és Júdásét is. Nemcsak emberi szemek tekintenek erre a jelenetre.”⁹⁰

„Mikor elfogadjuk a kenyeret és a bort, amelyek számunkra Krisztus megtört testét és kiontott vérét jelképezik, akkor képzeletünkben bekapcsolódunk abba az úrvacsorai jelenetbe, amely ott a felházban játszódott le. Gondolatban átmegyünk azon a kerten, amelyet annak a Jézusnak a kínszenvedése szentelt meg, aki elhordozta a világ bűneit. Tanúi leszünk annak a küzdelemnek, amellyel Jézus elnyerte Istennel való megbékéltetésünket. Krisztus úgy mutatkozik meg lelki szemeink előtt, mint akit éppen most és közöttünk feszítettek keresztre.”⁹¹

„Akik Üdvözítőnk összehasonlíthatatlan szeretetére tekintenek, azoknak gondolataik megnemesednek, szívük megtisztul és jellemük átalakul. Elindulnak, hogy világosság legyenek a világ számára, és hogy bizonyos mértékben visszatükrözzék Istennek ezt az irántunk való titokzatos szeretetét. Minél többet elmélkedünk Krisztus keresztyéről, annál teljesebben elfogadjuk majd az apostol beszédét, mikor azt mondja: *'Nékem pedig ne legyen másban dicsekedésem, hanem a mi*

⁹⁰ i.m., 567

⁹¹ i.m., 567

Urunk Jézus Krisztus keresztjében, aki által nékem megfeszítettett a világ és én is a világnak’ (Gal 6,14).’’⁹²

Az eddig említett, Krisztus által nekünk adott szertartásokban: a keresztségben, a lábmosásban, a kenyérben és a pohárban van valami közös. A keresztség, a lábmosás, a kenyér és a pohár közvetlen vagy közvetve Jézus halálára emlékeztet bennünket. A keresztség, a kenyér és a pohár közvetlenül Jézus halálára, a lábmosás pedig a keresztségre emlékeztet bennünket. Ha mind a négy szertartást szeretetből és hittel gyakoroljuk, ahogy Jézus meghagyta, emlékezve halálára és feltámadására, akkor Isten kegyelméből Jézus igazi követői leszünk. A hűségek pedig örökségül bírják a földet. Legyünk mi is azok között!

⁹² i.m., 568

VÉGKÖVETKEZTETÉS

E könyv célja, hogy világosan lássuk, mi az, ami Krisztustól ered a mai kereszténységben és mi nem. Végig elemeztük a keresztény egyházak ünnepeit és azt, hogy honnan erednek. Foglalkoztunk a mai kereszténység vallásos gyakorlataival és a Biblia mérlegén megvizsgáltuk azokat. Arra a szomorú megállapításra jutottunk, hogy igen kevés keresztény követi az életében pontosan Jézus tanítását.

Azt is világosan láttuk, hogy a mai kereszténység nagyrészt a zsidó és a pogány vallások keverékét gyakorolja. Alig találunk olyan gyakorlatot, amit pontosan úgy tesz, ahogy Jézus meghagyta.

Ne feledjük, örök életről vagy örök halálról van szó. Elegendő-e csak a részleges engedelmesség, vagy mindent pontosan úgy kell hinnünk és cselekednünk, ahogy Jézus Krisztus meghagyta? Szívleljük meg Jézus tanácsát: *„Aki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgálóm is: és aki nékem szolgál, megbecsüli azt az Atya.”* (Jn 12,26).

Gondoljuk végig Jézusnak ezt a kijelentését és a Szentlélek mutassa meg, miben kell változtatnunk, hogy mindenben Jézus tanításának követői legyünk. Jézus azt mondta, az lesz ott, ahol Ő van, aki mindenben Őt követi. Legyünk Jézus követői és ne embereké. Isten szava bátorítson bennünket ennek megvalósítására: *„Mert most embereknek engedek-e, avagy az Istennek? Vagy embereknek igyekezem-e tetszeni? Bizonyára, ha még embereknek igyekezném tetszeni, Krisztus szolgálója nem volnék”* (Gal 1,10). *„Mert kegyelemből tarttatok meg hit által; és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez”* (Ef 2,8). A törvénynek soha nem volt célja és rendeltetése a megváltás és megmentés. Nem ez a feladata. Emiatt nem is szegülhet szembe a kegyelemmel. A törvény arra hivatott, hogy rámutasson a bűnre. A kegyelem pedig, hogy

megmentsen a bűnből, amint az Úr Jézus tette. Isten segítsen, hogy jobban megértsük a törvénynek és a kegyelemnek a megváltás tervében betöltött szerepét. A bennünk lakozó isteni kegyelem erőt ad, hogy Isten minden szavát betöltsük.

Ámen

Az Isten ujjával írt Tízparancsolat

2Móz 20,2-17.

I.

Én, az Úr, vagyok a te Istened, aki kihoztaalak téged Egyiptomnak földéről, a szolgálat házából.

II.

Ne legyenek néked idegen isteneid én előttem. Ne csinálj magadnak faragott képet, és semmi hasonlót azokhoz, amelyek fenn az égben, vagy amelyek alant a földön, vagy amelyek a vizekben a föld alatt vannak. Ne imádd, és ne tiszteld azokat; mert én, az Úr a te Istened, féltőnszerető Isten vagyok, aki megbüntetem az atyák vétkét a fiakban, harmad és negyedíziglen, akik engem gyűlölnék. De irgalmasságot cselekszem ezer íziglen azokkal, akik engem szeretnek, és az én parancsolatimat megtartják.

III.

Az Úrnak a te Istenednek nevét hiába fel ne vedd; mert nem hagyja azt az Úr büntetés nélkül, aki az ő nevét hiába felveszi.

IV.

Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt. Hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgodat; De a hetedik nap az Úrnak

A katekizmusban található Tízparancsolat

Hitélet imakönyv: Kiadja a szabadkai egyházmegye liturgikus bizottsága - 1977

I.

Én vagyok a te Urad Istened: Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj.

II.

Isten nevét hiába ne vedd

III.

Megemlékezzél arról, hogy az Úr napját meg-szenteljed.

IV.

Atyádat és anyádat tiszteljed.

a te Istenednek szombat-ja: semmi dolgot se tégy azon se magad, se fiad, se leányod, se szolgálád, se szolgálóleányod, se barmod, se jövevényed, aki a te kapuidon belől van; Mert hat napon teremté az Úr az eget és a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék. Azért megáldá az Úr a szombat napját, és megszentelé azt.

V.

Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú ideig élj azon a földön, amelyet az Úr a te Istened ád te néked.

V.

Ne ölj.

VI.

Ne ölj.

VI.

Ne paráználkodjál.

VII.

Ne paráználkodjál.

VII.

Ne lopj.

VIII.

Ne lopj.

VIII.

Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen.

IX.

Ne tégy a te felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot.

IX.

Felebarátod feleségét ne kívánd.

X.

Ne kívánd a te felebarátodnak házát. Ne kívánd a te felebarátodnak feleségét, se szolgálját, se szolgálóleányát, se ökrét, se szamarát, és semmit, ami a te felebarátodé.

X.

Se házát, se mezejét, se másféle jószágát ne kívánd.